

Rapport 2018:3

Vårterminen 2018

Uppföljning av värdering av utländska betyg

Universitets- och
högskolerådet

www.uhr.se

Uppföljning av värdering av utländska betyg

Vårterminen 2018

Universitets- och
högskolerådet

Uppföljning av värdering av utländska betyg

Vårterminen 2018

UHR:s rapportserie 2018:3, Universitets- och högskolerådet, februari 2018

Kontaktperson: Erica Finnerman

ISBN 978-91-7561-050-4

För mer information om myndigheten och våra publikationer, se **www.uhr.se**.

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning och slutsatser	6
Summary and conclusions	7
Uppföljning av värdering av utländska betyg, ett regeringsuppdrag	9
Uppföljning av värdering av utländska betyg	9
UHR:s avgränsningar av uppdraget	10
Metod för uppföljning	12
Därför förändrades omräkningen	12
Övergripande resultat för vårterminen 2018	17
Meritvärden över tid	21
Utbildningar med hög konkurrens	23
Läkarprogram	24
Juristprogram	28
Psykologprogram	31
Tandläkarprogram	34
Analys av meritvärdesfördelning för meriter från vissa länder	39
Danmark	40
Europaskolan	41
Finland	42
Frankrike	44
IB	45
Norge	46
Polen	47
Ryska federationen	48
Åland	49
Finland – översikt och analys	50
Gymnasiebetyg Finland	50
Sökande med finsk- respektive svenskspråkig utbildning	53
Skillnader i betyg mellan finsk- respektive svenskspråkig utbildning	55
Omräkning av betyg	60
Referenser	63

Förord

Universitets och högskolerådet lämnar härmed över en rapport över Uppföljning av värdering av utländska betyg, vårterminen 2018.

Arbetet med rapporten har genomförts av Erica Finnerman, utredare, Fredrik Lindström, metodstatistiker samt Lotten Delin, handläggare. I arbetet har även Elisabet Bäckström, handläggare, Jasmine Sparr, handläggare och Viveka Sahlberg, utredare deltagit.

Sammanfattning och slutsatser

Universitets- och högskolerådet (UHR) har fått i uppdrag av regeringen att följa upp och analysera utfallet av de nya bestämmelser om värdering av utländska betyg som UHR beslutat genom föreskrifterna om ändring i UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval (UHRFS 2016:5) med ikraftträdande den 1 januari 2017.

Rapporten visar samma tendens som delrapporten som överlämnades den 15 december 2017. UHR:s analys av antagningen ht 2017 och vt 2018 visar att borttagandet av Blex inte har vållat negativa effekter för sökande med gymnasieexamen. Det är en bättre balans mellan antagna med gymnasieexamen och antagna med förändrade omräkningstabeller. Undantaget är psykologutbildningen som generellt har fler äldre sökande, det vill säga sökande med framförallt betyg från äldre betygssystem.

Rapporten omfattar en djupare analys av antagningen till vårterminen 2018. Delrapporten från december 2017, omfattar analys av antagningen till höstterminen 2017. Eftersom antagningsomgångarna skiljer sig åt vad gäller antalet sökanden och utbildningsutbud, görs inga större jämförelser mellan höst- respektive vårantagningen. Antagning till en vårtermin skiljer sig från antagning till en hösttermin. Det är ett mycket mindre utbildningsutbud till en vårtermin samtidigt som söktrycket är mycket lägre, de som gick ut gymnasiet, både i Sverige och utomlands, söker i stor utsträckning till en hösttermin med dess större utbildningsutbud.

Analysen av utbildningar med hög konkurrens visar på skillnader i sökmönster hos olika kategorier av sökande vilket påverkar utfallet.

Rapportens jämförelse mellan betygssystem med förändrade omräkningstabeller och det nuvarande svenska gymnasiesystemet (GY11) visar att förhållandet är mer balanserat än tidigare vilket delrapporten också visade.

Enligt rapporten behöver det finska betygssystemet analyseras närmare. UHR konstaterar att de oförändrade omräkningstabellerna kan behöva analyseras närmare för att utreda om justeringar behöver göras för fler betygssystem.

I konsekvensutredningen för föreskrifterna om ändring i UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval (UHRFS 2016:5) angav UHR att myndigheten löpande ska se över de tabeller som finns i föreskriften och komplettera med fler omräkningstabeller när data erhålls eller skevheter i betygsunderlaget upptäcks. UHR:s avsikt är att, under våren, utreda den finska omräkningstabellen inför styrelsebeslut innan sommaren 2018. UHR har också för avsikt att se över både de oförändrade omräkningstabellerna och de övriga förändrade omräkningstabellerna.

UHR kommer fortsättningsvis att se över omräkningstabellerna regelbundet.

Summary and conclusions

The Swedish Government has tasked the Swedish Council for Higher Education (UHR) with following up and analysing the results of the new provisions on the evaluation of foreign qualifications, decided by UHR pursuant to the statutes on amendments to UHR's statutes (UHRFS 2013:1) on general entry requirements and selection (UHRFS 2016:5) that came into force on 1 January 2017.

The report indicates the same trend as the interim report, which was submitted on 15 December 2017. UHR's analysis of admissions in the autumn semester of 2017 and the spring semester of 2018 shows that the removal of Blex has not led to negative effects for applicants with Swedish upper secondary qualifications; there is a better balance between people admitted with Swedish upper secondary qualifications and those with changed conversion tables. The exception is the MSc in Psychology which generally has a greater proportion of older applicants, i.e. applicants who tend to have grades from older grading systems.

The report includes an in-depth analysis of the admissions for the spring semester of 2018 and the interim report from December 2017 includes an analysis of admissions to the autumn semester of 2017. Because the admissions rounds have differing numbers of applicants and different courses and programmes on offer, no significant comparisons are made between autumn and spring admissions; admissions to a spring semester differ to those for an autumn semester. There is a much smaller range of courses and programmes in a spring semester and many fewer applicants per place. People who completed secondary education, both in Sweden and abroad, tend to apply for autumn semesters, which have greater range of courses and programmes.

Analysis of courses and programmes with a high level of competition reveals differences in application patterns for different categories of applicants, which influences the result.

The report's comparison of grading systems using changed conversion tables and the current Swedish upper secondary system (GY11) reveals that the relationship is more balanced than previously, which was also shown in the interim report.

According to the report, the Finnish grading system requires further analysis. UHR has established that the unchanged conversion tables may need further analysis to investigate whether adjustments need to be made for other grading systems.

In the impact assessment for the statutes on amendments to UHR's statutes (UHRFS 2013:1) on general entry requirements and selection (UHRFS 2016:5), UHR stated that it will continuously review the tables in the statute and supplement them with additional conversion tables when data is obtained or when distortions are discovered in the assessment basis. During the spring, UHR intends to examine the Finnish conversion table, prior to the board

making a decision before the summer of 2018. UHR also intends to review both the unchanged conversion tables and the other changed conversion tables.

In the future, UHR will regularly review the conversion tables.

Uppföljning av värdering av utländska betyg, ett regeringsuppdrag

Uppföljning av värdering av utländska betyg

Universitets- och högskolerådet (UHR) har fått i uppdrag av regeringen att följa upp och analysera utfallet av de nya bestämmelser om värdering av utländska betyg som UHR beslutat genom föreskrifterna om ändring i UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval (UHRFS 2016:5) som trädde i kraft den 1 januari 2017.

UHR ska redovisa en fördjupad analys av utfallet av genomförda antagningsomgångar, med fokus på en jämförelse mellan behöriga sökande och antagna med svenska respektive utländska betyg.

Om analysen visar att meritvärderingen av olika gruppers betyg innebär att sökande med svenska och utländska betyg inte kan konkurrera om platser på likvärdiga villkor, ska UHR vidta de nödvändiga åtgärder som krävs för att uppnå detta. Eventuella förändringar i föreskrifterna ska genomföras inför höstterminen 2018.

Resultatet som delredovisades enligt uppdraget den 15 december, bygger på uppgifter från antagningen till höstterminen 2017 och vissa uppgifter från första urvalet till vårterminen 2018.

Kort om regeringsuppdraget

I samband med den reformerade svenska gymnasieskolan och den nya betygsskala som infördes 2011, blev det svårare att få högsta betyg än tidigare. För att sökande med de nya betygen inte skulle missgynnas i antagningen till högskoleutbildning, beslutade regeringen att sökande med de nya betygen skulle konkurrera om platser i en särskild betygsgrupp. Beslutet gällde under en övergångsperiod från och med antagningen till höstterminen 2014 till och med antagningen till vårterminen 2017.

De utländska betygen har hittills värderats i förhållande till betygsfördelningen i den tidigare gymnasieskolan, där det var betydligt fler elever som fick högsta betyg. För att sökande med svenska och utländska betyg ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor behöver värderingen av de utländska betygen anpassas till den nya betygsfördelningen.

Genom UHRFS 2016:5 har UHR beslutat att ändra föreskrifterna om grundläggande behörighet och urval (UHRFS 2013:1). Ändringen innebär att vissa utländska betyg värderas i förhållande till den nya, svenska betygsfördelningen. Ändringen som gjorts med stöd av 7 kap. 18 § fjärde stycket i högskoleförordningen, trädde i kraft den 1 januari 2017 och tillämpades för första gången i antagningen till sommarkurserna 2017.

För regeringen är det viktigt att olika grupper av sökande konkurrerar på likvärdiga villkor när ett urval till högskoleutbildning behöver göras och att arbetet med värderingen av både svenska och utländska betyg håller hög kvalitet. UHR har redan regeringens uppdrag att följa upp och analysera frågor inom sitt verksamhetsområde. Regeringen framhåller i uppdraget att det dock är angeläget att följa upp denna fråga och att den därför bör redovisas separat. Regeringen anger även att det är angeläget att åtgärder vidtas om analysen visar att urval inte görs på likvärdiga villkor.

UHR:s avgränsningar av uppdraget

Analysen bygger på antagningsstatistik för betygskoder istället för meritland.¹ Analysen utgår inte från de sökandes nationalitet eller om de sökande har svenskt personnummer eller ej. Analysen i denna rapport skiljer sig därför från den statistik som tas fram efter varje antagningsomgång då den statistiken enbart utgår ifrån förekomsten av svenskt personnummer och, i förekommande fall, meritland.

I denna analys har UHR främst koncentrerat sig på de behöriga sökande med utländska betyg där den utländska omräkningen till ett preliminärt jämförelsetal har förändrats. Övriga betyg som eventuellt kan finnas för ett specifikt land ingår inte i analysen.

Antalet personer som söker med utländska betyg skiljer sig mellan de olika betygssystemen. Där antalet sökande är för få, under 200 sökande totalt, och resultat bryts ned i undergrupper, kan enskilda individer få för stor påverkan på resultatet. I denna delrapport har dock de länder och betygssystem som analyserades i samband med att delrapporten analyserats även om dessa till vårterminen har färre än 200 sökande. Därför är det viktigt att vara försiktig med att tolka resultaten när underlaget är litet vilket kan ske när resultat bryts ned på utbildningar och meritfördelning i urvalsgrupper.

För att kunna antas till en utbildning krävs att den sökande är behörig. Samtliga personer i underlaget till denna rapport är behöriga sökande och har ett meritvärde. Försättningsvis används benämningen sökande.

Analysen bygger på första urvalet, vårterminen 2018

Antagningen till en vårtermin skiljer sig från antagningen till en hösttermin. Det totala antalet utbildningar som erbjuds är färre under våren. Inför första urvalet vt 2018 fanns 14 011 utbildningar jämfört med 17 670 utbildningar till ht 2017.² Det är betydligt färre program som erbjuds till en vårtermin jämfört med en hösttermin även om det främst är kurser som erbjuds både till en hösttermin och till en vårtermin. Till första urval vt 2018 bestod endast 5 procent av utbildningsutbudet av program. Till höstterminen 2017 var förhållandet mellan program och kurser som erbjöds 19 procent respektive 81 procent. Det är även färre sökande till en vårtermin. Inför första urvalet

-
1. Varje betygssystem har unika betygskoder i antagningssystemet.
 2. I det totala antalet utbildningar ingår inte inställda utbildningar och utbildningar som endast går att söka inom program.

vt 2018 var antalet sökande 220 591 jämfört med 352 710 till första urvalet ht 2017. Till vårterminen 2018 antogs 12,7 procent till program och 87,3 procent till kurser.³

Genom att utbildningsutbudet ser annorlunda ut kan detta medföra att gruppen som söker har en annan sammansättning. Därför bör man vara försiktig vid jämförelse av resultat från en hösttermin med resultat från en vårtermin.

Till en stor andel av de utbildningar som erbjuds i antagningen till högskolan sker inget urval. Där är det färre sökande än antal platser. Till drygt var sjätte utbildning vt 2018 är situationen den motsatta, där finns det fler sökande än det finns platser. Till dessa alternativ råder konkurrens om platserna och ett urval bland de behöriga sökande måste ske.

Till vårterminen 2018 ökade antalet sökande med 1,3 procent jämfört med vårterminen 2017. Det var fler sökande till kurser, medan antalet sökande till program minskade vt 2018 jämfört med vt 2017. Till vårterminen 2018 antogs dock fler sökande jämfört med vårterminen 2017. Totalt sett förelåg en lägre konkurrens om platserna vårterminen 2018 jämfört med vårterminen 2017.⁴

Analysen baseras på resultat från första urvalet eftersom det är där konkurrensen om platserna tydligast visas. Inför andra urvalet måste de sökande välja till vilka utbildningar de vill stå kvar som antagen eller reserv. En sökande kan bara stå kvar som sökande till en viss mängd poäng. Även om det sker förändringar av urvalsresultatet efter andra urvalet är det främst ett resultat av de strykningar som skett med anledning av de svar de sökande gett. Det finns visserligen konkurrens även i andra urvalet, men inte i samma utsträckning som i första urvalet. Till urval 2 vt 2018, var det konkurrens till drygt var åttonde utbildning.

Utländska betygssystem jämförs med sökande med svensk gymnasieexamen

I rapporten används åldersgrupperna 20 år och yngre, 21, 22 och 23 år som jämförelse då det är i dessa åldersgrupper (födda 1995 till 1998) sökande med gymnasieexamen finns representerade. I dessa åldersgrupper kan även betygstyper enligt äldre läroplaner finnas med, men de bör inte vara många. I några fall kan det förekomma att sökande har betyg från flera betygssystem som ger meritvärden.

För övergripande resultat från första urvalet vt 2018 används åldersgrupperna 20 år och yngre, 21, 22, 23 år och 24 år och äldre som jämförelse. Statistiken för ålder bygger på när utbildningen startar vilket gör att sökande med gymnasieexamen till vårterminen 2018 även finns i åldersgruppen 23 år och yngre som redovisades i delrapporten. Denna åldersgrupp innehåller betygstyper från olika läroplaner. I denna rapport redovisas därför denna åldersgrupp som en egen åldersgrupp och den äldsta åldersgruppen redovisas som 24 år och äldre.

3. Antagning till högre utbildning vårterminen 2018, Dnr. 1.1.1-00047-2017.

4. Ibid.

Metod för uppföljning

I analysen jämförs sökande med utländska betyg från betygssystem som fått ändrade omräkningstabeller, med sökande med svenska betyg.

Enligt UHR:s regleringsbrev ska myndigheten redovisa statistik och analys för antagningen till höstterminen och vårterminen varje år. I dessa rapporter sker jämförelsen mellan sökande med svenska gymnasiebetyg och sökande med utländska betyg (fortsättningsvis kallade för svenska sökande och sökande med utländska meriter) genom att jämföra sökande med svenskt personnummer med sökande utan svenskt personnummer. De omräkningstabeller som ändrats innehåller även sökande som har svenskt personnummer. Därför kan jämförelsen ha andra resultat. Resultatet visar bland annat att det är fler antagna som har ändrade omräkningstabeller jämfört med antalet antagna utan svenskt personnummer. Det beror främst på att det är ett relativt stort antal sökande med betyg från International Baccalaureate (IB) som har svenskt personnummer och som har antagits till utbildningar som kräver höga meritvärden för att antas.

UHR har använt sig av UHR:s statistikdatabas som innehåller uppgifter som används för den officiella sökande- och antagningsstatistik som UHR producerar. Databasen innehåller bara information om svensk eller utländsk förutbildning samt vilken den utländska förutbildningen är. Trots det är statistikdatabasen bättre än att ta fram information ur antagningssystemet NyA, även om den databasen innehåller tydligare information om vilken typ av meriter sökande med svenska meriter har. Statistikdatabasen innehåller information uttagen vid bestämda tillfällen, sista ansökningsdag, första och andra urval, för varje nationell antagningsomgång. Antagningssystemet NyA är däremot en levande databas, vilket innebär att informationen i denna databas ändras över tid.

Därför förändrades omräkningen

I samband med gymnasiereformen 2009, infördes en gymnasieexamen och en sexgradig skala A–F.⁵ Förändringarna i gymnasieskolan medförde även förändringar i högskoleförordningen (1993:100) för tillträde till högre utbildning. Kraven för grundläggande behörighet skärptes och meritpoängen förändrades för sökande med gymnasieexamen. Däremot ändrades inget gällande platsfördelning på grundval av betyg. Sökande med gymnasieexamen skulle konkurrera i samma urvalsgrupper som övriga sökande med betyg.

Regeringen införde en särskild urvalsgrupp, Blex, under tre år för sökande med gymnasieexamen

I juni 2013 beslutade regeringen om förändringar i högskoleförordningen gällande platsfördelningen för sökande med gymnasieexamen. I samband med detta beslutade regeringen att införa en särskild urvalsgrupp för sökande med gymnasieexamen, Blex. Den särskilda urvalsgruppen skulle användas

5. Proposition 2008/09:199

under en övergångsperiod från och med antagningen till höstterminen 2014 till och med antagningen till vårterminen 2017.⁶

UHR:s föreskrifter om grundläggande behörighet och urval

Enligt högskoleförordningen har UHR bemyndigande att föreskriva om platsfördelning för övriga sökande som inte omfattas av bilaga 3 i högskoleförordningen, samt meritvärdering av betyg utöver de bestämmelser som finns i 7 kap. §§ 13 och 18 och i bilaga 3 i högskoleförordningen.

När det sker förändringar i högskoleförordningen för tillträde till utbildning måste UHR ofta ändra sina föreskrifter så att de stämmer överens med de nya bestämmelserna i högskoleförordningen. När högskoleförordningen förändrades med anledning av gymnasiereformen, tog dåvarande Högskoleverket beslut 2012 om nya föreskrifter gällande grundläggande behörighet och urval. Dessa förändringar gällde framförallt grundläggande behörighet för sökande med studieomdöme från folkhögskola och sökande med utländsk förutbildning, men även förändringar gällande meritpoäng för sökande med betyg från Europaskolan (EB) och utbildning som leder fram till International Baccalaureate (IB) eftersom dessa enligt bilaga 3 i högskoleförordningen ska ges meritpoäng.

I UHR:s bilaga 3 till myndighetens föreskrifter om grundläggande behörighet och urval (UHRFS 2013:1), finns reglerat hur preliminära meritvärden för vissa utländska utbildningar ska beräknas. I bilaga 5 till samma föreskrifter finns reglerat hur vissa betyg som jämföras med betyg från gymnasieskolan ska meritvärderas: betyg från Europaskolan och utbildning som leder fram till International Baccalaureate. De preliminära meritvärden som finns reglerade i föreskrifterna är tidigare jämförda med svensk elevstatistik över betygsfördelningen för avgångselever med slutbetyg i skala IG–MVG eller sökandestatistik över betygsfördelningen för svenska sökande med slutbetyg i skala IG–MVG. Omräkningstabellerna ändrades inte i samband med gymnasiereformen, dock ändrades omräkningstabellen för EB i slutet av 2012. Europaskolans betygsfördelning i ämnen för elever 2011 jämfördes med elevstatistik över betyg i vissa ämnen för avgångselever med slutbetyg från naturvetenskapligt program och specialutformat program med inriktning mot naturvetenskap 2011.⁷

Nytt betygssystem utan Blex gör att omräkningstabellerna måste ändras

Eftersom omräkningarna i föreskrifterna var en jämförelse med det gamla betygssystemet behövde dessa ses över inför att urvalsgruppen Blex inte längre skulle tillämpas. Merparten av förstagångssökande i antagningssystemet utgörs av elever med gymnasieexamen. Därför beslutade UHR att betygsfördelningarna för betygssystemen med omräknade värden i föreskrifterna skulle jämföras med betygsstatistik från den nya gymnasieskolan. För att kunna genomföra detta krävdes minst två års elevstatistik från Skolverket

6. Ändrade urvalsregler för sökande med gymnasieexamen 2014-2016, Utbildningsdepartementet, U2013/2343/UH

7. HSVFS 2012:7.

för att inte den första kullens betygsfördelning skulle få alltför starkt genomslag. Därför kunde jämförelsen genomföras först under 2016. Under de första två åren med Blex visade även uppföljningar av den förändrade betygsskalan att en översyn var nödvändig. Uppföljningarna visade att sökande med gymnasieexamen behövde Blex för att kunna konkurrera om platserna till högskolan och att sökande med utländska betyg utan svenskt personnummer var överrepresenterade till vissa utbildningar, det vill säga antogs i högre utsträckning än sökande med svenskt personnummer.⁸

Översyn av fördelningar och åtgärder

År 2016 gjorde UHR en översyn av betygsfördelningar i antagningssystemet. Översynen visade att sökande med gymnasieexamen hade en betygsfördelning som var olik de flesta av betygssystemen i föreskrifterna. Det var till exempel en lägre andel sökande med gymnasieexamen som uppvisade höga meritvärden jämfört med flera av betygssystemen som fanns reglerade i föreskrifterna. Men det fanns även skillnader i fördelningen gällande lägre meritvärden där vissa utländska betygssystem hade en högre andel sökande med lägre meritvärden jämfört med sökande med gymnasieexamen.

I samband med översynen upptäckte UHR även ytterligare sex länder där en justering var nödvändig för att betygssystemet skulle stämma bättre överens med den svenska betygsfördelningen.

Översynen resulterade i nya omräkningstabeller för 25 länder samt EB och IB. Omräkningstabellerna trädde i kraft 1 januari 2017 och började gälla inför antagningen till höstterminen 2017.

Två omräkningar i föreskriften, för Bolivia och för Colombia, lämnades utan förändring eftersom dessa länder hade för litet betygssunderlag för en jämförelse.

Omräkningstabellerna baserades på metoden fraktilekvivalering

I antagning till högskoleutbildning i Sverige, som sker på grundval av betyg, är utgångspunkten det meritvärde som den sökande har från sitt gymnasiebetyg. UHR valde fraktilekvivalering som metod vilket innebär att man jämför betygsfördelningarna i de två betygssystemen, det svenska och det utländska. Man antar att grupperna är likvärdiga med avseende på initial studieförmåga och intresse för högskolestudier och att utbildningarna ger likvärdiga förutsättningar att klara högre studier. Genom att använda en omräkningstabell utifrån en fraktilekvivalering kan hänsyn enkelt tas till skevheter i hela fördelningen och betygen översättas så att de får samma fördelningar som det svenska underlaget.

De flesta omräkningarna i föreskriften har tidigare haft en modell där de utländska betygsskalornas maximala värde har "kapats" till ett värde som ska

8. Gruppen sökande utan personnummer kan innehålla sökande med svenska betyg men dessa är i minoritet.

Antagning till högre utbildning höstterminen 2016, ISBN 978-91-7561-037-5
www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/2016/analys-av-utfallet-av-genomford-antagningsomgang-hostterminen-2016-160930.pdf.

motsvara samma andel i det svenska betygssystemet som har maxbetyg 20,00.⁹ Denna metod tar inte hänsyn till hur resten av betygsfördelningen ser ut.

Statistikunderlag som användes för omräkningstabellerna

UHR efterfrågade elevstatistik över betygsfördelningar från de länder som fanns representerade i föreskrifterna samt IB och EB. Ett flertal länder kunde dock inte ge UHR statistik då denna typ av statistik inte samlades in i landet. För den svenska betygsfördelningen levererade Skolverket elevstatistik över betygsfördelningen för avgångselever med gymnasieexamen i Sverige uppdelad på typ av gymnasieprogram. För de läsår som användes vid jämförelsen med utländska betygssystem, läsåren 2014 och 2015, hade avgångselever med en gymnasieexamen från högskoleförberedande program en genomsnittlig betygspoäng på 15,1 respektive 15,0. 2016 var den genomsnittliga betygspoängen för avgångselever från samma program 14,6 och för 2017 var den 15,2.¹⁰

För de internationella utbildningarna IB och EB användes elevstatistik över betygsfördelningen för avgångselever från naturvetenskapligt program. Den genomsnittliga betygspoängen för detta program var för de årskullar som användes i jämförelsen 15,9 för bägge årskullarna. För 2016 var motsvarande betygspoäng 15,6 och för 2017 var den 16,2.¹¹

För länder där UHR fick elevstatistik: Danmark, Frankrike, Island, Luxemburg och Åland, jämfördes den med svensk elevstatistik över betygsfördelningen för elever från högskoleförberedande program. För de 19 länder där elevstatistik inte kunnat erhållas eller inte kunde användas, användes istället betygsvärden från antagningssystemets beståndsregister. UHR är medvetet om att den inte motsvarade betygsfördelningen för ett visst betygssystem, men ansåg att den gick att använda genom att jämföra med svenska sökande med högskoleförberedande examen i samma register eftersom det är en tillräckligt bra uppskattning. Båda dessa grupper visar ett intresse för högre studier genom att de i högre utsträckning söker till högskolan och därför bör uppvisa liknande egenskaper.

För de internationella utbildningarna EB och IB genomfördes översynen på två sätt. För EB jämfördes elevstatistik från Europaskolan med elevstatistik över betygsfördelningen för elever med gymnasieexamen från naturvetenskapligt program. För IB jämfördes elevstatistik över betygsfördelningen för elever från IB-skolor i Sverige med elevstatistik över betygsfördelningen för elever med gymnasieexamen från naturvetenskapligt program. Anledningen till att jämförelsen gjordes med det naturvetenskapliga programmet var att

9. Ett exempel på en "kapad" skala är en utländsk betygsskala med värden mellan 2 och 6 som har fått det maximala värdet 6 "kapat" till 5,50. Det innebär att sökande med betyg från detta system får en omräkning till 20,00 för utländska medelvärden som är lika med eller högre än 5,50.

10. Skolverket, Genomsnittlig betygspoäng för avgångselever i gymnasieskolan, tabell 2A
www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/gymnasieskola/betyg-och-studieresultat.

11. Skolverket, Genomsnittlig betygspoäng för avgångselever i gymnasieskolan, tabell 2A
www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/statistik-i-tabeller/gymnasieskola/betyg-och-studieresultat.

elever vid detta program visar ett liknande studieintresse och övergång till högskolan som elever vid internationella utbildningar. Det naturvetenskapliga programmet har den överlägset högsta andelen elever med toppbetyg.

Övergripande resultat för vårterminen 2018

Som tidigare beskrivits visar tidigare antagningsstatistik att sökande med utländska betyg utan svenskt personnummer antogs i högre grad till utbildningar som kräver höga meritvärden än sökande med svenskt personnummer under perioden ht 2013 till ht 2016. Detta gäller även för antagningen till vårterminerna under samma period.¹²

Vårterminen 2018 hittar vi sökande med GY11-betyg i åldersgrupperna 20 år och yngre, 21 år, 22 år, 23 år och 24 år och äldre. Det är färre personer som är 19 år och yngre till en vårtermin jämfört med en hösttermin. Det beror på att de flesta i denna åldersgrupp fortfarande studerar på gymnasienivå när vårterminen börjar och söker högskoleutbildning för första gången till en hösttermin det år de fyller 19 år. I antagningsstatistiken räknas ålder i samband med startterminen för antagningsomgången. Det betyder att de som räknades som 19 år i antagningsstatistiken för ht 2017 räknas med i åldersgruppen 20 år i statistiken för första urval vt 2018, därför visas åldersgruppen 20 år och yngre i denna rapport.

Figur 1. Andel antagna totalt vt 2014 till vt 2018 per åldersgrupp med svenska betyg och sökande med förändrade omräkningstabeller.

Åldersgrupp samt förändrade omräkningar	VT2014, antagna totalt	VT 2015, antagna totalt	VT 2016, antagna totalt	VT2017, antagna totalt	VT2018, antagna totalt
20 år eller yngre, svenska betyg	73%	73%	74%	77%	79%
21 år, svenska betyg	76%	76%	77%	81%	83%
22 år, svenska betyg	79%	79%	80%	83%	86%
23 år, svenska betyg	80%	80%	81%	85%	87%
24 år och äldre, svenska betyg	73%	73%	75%	76%	78%
Alla med förändrade omräkningstabeller	82%	82%	84%	84%	84%
Omräkningstabeller införda 2017	81%	81%	81%	83%	82%
Endast de som hade omräkningar sedan tidigare	82%	82%	85%	84%	84%
Samtliga sökande	75%	75%	76%	78%	80%

Totalt sett tycks de resultat som visades för ht 2017 även gälla för vt 2018. 20-åringar och yngre tycks inte ha påverkats negativt av att Blex upphörde att gälla.

En högre andel sökande antogs vt 2018 (80 %) jämfört med vt 2017 (78 %). Andelen antagna har ökat i alla åldersgrupper där det finns sökande med gymnasieexamen. För gruppen med förändrade omräkningstabeller har det

12. Antagning till högre utbildning vårterminen 2017, ISBN 978-91-7561-040-0. www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/2017/uhr-antagning-till-hogre-utbildning-varterminen-2017.pdf.

inte skett någon förändring i andelen antagna för de som hade omräkningar sedan tidigare. Men för sökande som fick omräkningstabeller införda 2017 har andelen antagna minskat något (82 % jämfört med 83 %). Det är en lägre andel, men andelen är fortfarande högre än andelen av samtliga sökande.

Ett annat sätt att ta reda på om vissa sökandegrupper antas i högre eller lägre grad än andra är att använda kvoten antagna/sökande. Kvoten beskriver förhållandet mellan den del som gruppen utgör av samtliga sökande och samtliga antagna. Ett resultat på 1,0 innebär att det är jämvikt mellan andelen antagna och andelen sökande. Det är lika många antagna i gruppen som gruppens andel av samtliga sökande i en antagningsomgång. Ett resultat över 1,0 innebär att gruppen antas i högre utsträckning än den andel av samtliga sökande som gruppen utgör.

Figur 2. Kvot antagna/sökande första urvalet vt 2014 till vt 2018 per åldersgrupp för sökande med svenska betyg och per sökande med förändrade omräkningar.

Åldersgrupp samt förändrade omräkningar		Termin				
		VT2014	VT 2015	VT 2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre, svenska betyg	% av sök	6,2%	5,6%	5,0%	4,7%	4,6%
	Ant/sök	0,98	0,98	0,96	0,99	0,99
21 år, svenska betyg	% av sök	7,6%	7,3%	6,7%	6,2%	6,0%
	Ant/sök	1,01	1,02	1,01	1,03	1,04
22 år, svenska betyg	% av sök	8,8%	8,3%	8,2%	7,4%	7,2%
	Ant/sök	1,06	1,06	1,05	1,07	1,07
23 år, svenska betyg	% av sök	8,7%	8,8%	8,6%	8,3%	7,6%
	Ant/sök	1,07	1,07	1,06	1,08	1,08
24 år och äldre, svenska betyg	% av sök	63,6%	64,5%	65,7%	67,2%	68,0%
	Ant/sök	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98
Samtliga med svenska betyg	% av sök	94,8%	94,6%	94,3%	93,7%	93,4%
	Ant/sök	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Alla förändrade omräkningstabeller	% av sök	2,5%	2,6%	2,9%	3,1%	3,2%
	Ant/sök	1,10	1,09	1,10	1,08	1,05
Omräkningstabeller införda 2017	% av sök	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%
	Ant/sök	1,08	1,08	1,06	1,06	1,02
Endast de som hade omräkningar sedan tidigare	% av sök	2,3%	2,3%	2,6%	2,8%	2,8%
	Ant/sök	1,10	1,10	1,11	1,08	1,05

Utfallet efter ändringen visar att ändringen av omräkningstabellerna gett resultat även till vt 2018. På totalen har ingen åldersgrupp fått en lägre kvot. De som är 21 år utgjorde 6 procent av samtliga sökande men det var 6,3 procent som antogs, vilket ger en kvot på 1,04. Sökande med förändrade omräkningstabeller har en kvot som ligger närmare kvoten för de med svenska betyg på totalen. Kvoten är fortfarande över 1,0 vilket innebär att gruppen på totalen får en större andel antagna än vad gruppen utgör av de sökande, men kvoten är nu mer balanserad jämfört med tidigare år. Detta gäller för alla som fått förändrade omräkningstabeller, oavsett om de hade omräkningar sedan tidigare eller fick omräkningstabeller införda 2017.

Störst förändring för sökande med meriter från Danmark, Åland och sökande med oförändrade omräkningar – visar första urvalet vt 2018

Till höstterminen 2017 visade resultaten en stor förändring för sökande med finländska meriter.¹³ Till vårterminen 2018 är det sökande med meriter från Danmark och Åland samt sökande med oförändrade omräkningar som visar den största förändringen, även om förändringen i sig inte är särskilt stor. Nedan visas resultat för de länder som till ht 2017 hade fler än 500 sökande. Till vt 2018 har några av dessa länder färre än 500 sökande.

Figur 3. Andel antagna av sökande totalt vt 2014 till vt 2018, per meritland.

Meriter från	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
Åland	84%	83%	85%	86%	90%
Danmark	78%	74%	80%	84%	80%
Finland	81%	83%	85%	85%	82%
IB	86%	85%	89%	87%	87%
Norge	75%	76%	79%	79%	79%
Övriga, ändrad omräkning	79%	80%	80%	81%	82%
Övriga, oförändrad omräkning	76%	75%	77%	79%	83%
Sverige	75%	75%	76%	78%	80%
Samtliga sökande	75%	75%	76%	78%	80%

Som tabellen ovan visar är förändringarna relativt små.

Andelen antagna med meriter från Åland har ökat med fyra procentenheter jämfört med vt 2017. Andelen antagna med meriter från Danmark har däremot minskat med fyra procentenheter och ligger på samma nivå som vt 2016. Sökande med utländska meriter där omräkningen inte förändrats har ökat sin andel med fyra procentenheter jämfört med vt 2017.

Till ht 2017 påverkades inte Åland totalt sett av de förändrade omräknings-tabellerna. Till vt 2018 har gruppens andel antagna ökat och ligger mycket över andelen antagna av samtliga sökande (90 % jämfört med 80 %). Att de sökande med danska meriter uppvisar den största förändringen, även om förändringen är liten, beror troligtvis på sammansättningen av de sökande och till vilka utbildningar de söker. Genom att de tidigare år haft samma andel antagna tycks inte denna förändring endast bero på förändrade omräknings-tabeller. Även om gruppens andel antagna har minskat har gruppen samma andel som andelen antagna av samtliga sökande.

Sökande med utländska betyg där det inte finns specificerade omräknings-tabeller har en oförändrad omräkning. Bland sökande med utländska meriter har denna grupp ökat mest i antal sökande jämfört med tidigare år och har antagits i högre utsträckning i första urvalet vt 2018 jämfört med tidigare år. Denna grupp utgör, precis som gruppen som fått förändrade omräkningstabeller, en liten andel, 3 procent, av samtliga sökande och består av sökande från många olika länder. Denna grupp visade också en ökad andel antagna till ht 2017 vilket ger ytterligare indikation om att fler betygssystem behöver

13. www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/rapporter/2017/uppdrag-om-uppfoljning-av-vardering-av-forandrade-skolor.pdf

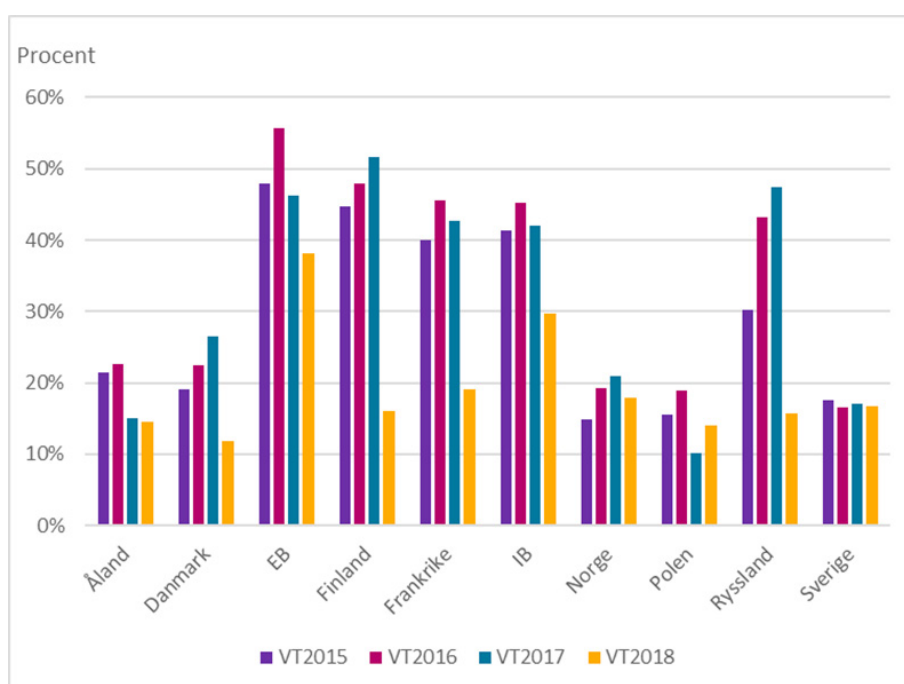
ses över. Gruppen antas i högre utsträckning jämfört med samtliga sökande (83 % jämfört med 80 %).

Andelen antagna bland sökande med finska meriter till ht 2017 visade störst förändring bland sökande med meriter som fått förändrade omräkningstabeller. Till vt 2018 är förändringen inte lika dramatisk. Andelen antagna till vt 2018 har minskat med fyra procentenheter jämfört med 11 procentenheter ht 2017. Till ht 2017 antogs de i lägre utsträckning jämfört med samtliga sökande. Till vt 2018 är bilden en annan. Gruppen antas fortfarande i högre utsträckning jämfört med samtliga sökande (82 % jämfört med 80 %). Många sökande med finska meriter söker utbildningar som kräver höga meritvärden för att antas. Till en vårtermin kan konkurrensen till dessa program vara något lägre vilket kan öka möjligheterna till antagning för sökande med förändrade omräkningstabeller. Samtidigt erbjuds inte programutbildningar med höga meritvärden i samma utsträckning till en vårtermin som till en hösttermin. Det krävs ytterligare analys av de utbildningar som tidigare presenteras för att få en bättre bild av möjligheterna att antas till högmerit-utbildningar för sökande med förändrade omräkningstabeller.

Meritvärden över tid

Tidigare trendrapporter har beskrivit att andelen med meritvärden över 20,00 ökade för sökande utan svenskt personnummer de senaste antagningsomgångarna. Till vårterminen 2017 hade 36 procent av sökande utan svenskt personnummer meritvärden över 20,00.¹⁴ Hur ser det ut för de som har förändrade omräkningstabeller?

Figur 4. Andel med meritvärden över 20,00 i BI, per meritland samt svenska sökande 19–23 år.

Figuren visar länder med minst tvåhundra sökande ht 2017, förutom betyg från Europaskolan där antalet sökande är färre än 100. Dessa är med eftersom de har svenska elever. För meriter från Sverige visas resultat för sökande som åldersmässigt tillhör GY11 (19–20 år vt 2015, 19–21 vt 2016, 19–22 vt 2017 och 19–23 vt 2018). Det kan finnas sökande med betyg enligt äldre läroplaner men dessa bör vara få till antalet.

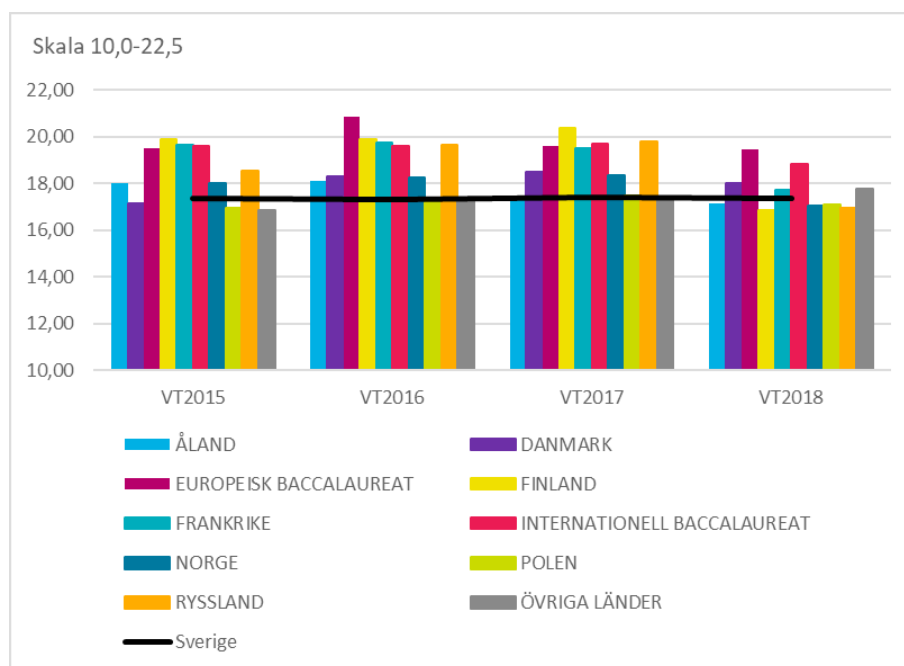
Figuren ger en mer nyanserad bild av hur meritvärden kan fördela sig beroende på vilket land/utbildning meriterna kommer ifrån. Den visar att de flesta av dessa utbildningar hade en högre andel med värden över 20,00 jämfört med sökande med svenska meriter före vt 2018, men efter förändringen av omräkningstabellerna har bilden ändrats. Norge, Frankrike, IB och EB har högre andel meritvärden över 20,0 som sökande med GY11-betyg.

14. Antagning till högre utbildning vårterminen 2017, ISBN 978-91-7561-043-6
www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/2017/uhr-antagning-till-hogre-utbildning-varterminen-2017.pdf

Samtliga av dessa länder jämfördes med hjälp av elevstatistik över betygsfördelningen för respektive utbildning och svensk elevstatistik över betygsfördelningen för elever från högskoleförberedande program. För EB och IB användes endast svensk elevstatistik för det naturvetenskapliga programmet. Polen har under perioden haft lägst andel meritvärden över 20,0. Denna andel har ökat till vt 2018. För detta utbildningssystem användes antagningsystemets beståndsregister som utgångspunkt för jämförelsen.

Tittar vi på medianvärdet får vi ytterligare en bild av hur meritvärdena har utvecklats över åren.

Figur 5. Medianvärdet för meritvärden i BI vid första urvalet bland sökande per ursprung på merit.

I figuren ovan finns övriga länder med. Sveriges medianvärde visas som en linje. Det lägsta medianvärdet för Sverige var vt 2016 då medianvärdet låg på 17,29. Vt 2018 ligger medianvärdet på samma nivå som vt 2015, 17,36. Denna bild visar med tydlighet skillnaden mellan svenska sökande och sökande med betyg från utländska betygssystem under perioden. Finland är det land som visar det lägsta medianvärdet, följt av Ryssland. Ett medianvärde kan dock vara ett vanskligt mått när det är grupper med få individer eftersom detta mått endast visar det mittersta värdet.

Utbildningar med hög konkurrens

I delrapporten analyserades utfallet av antagningen till höstterminen 2017, till vissa utbildningar med hög konkurrens som ett led i att undersöka om sökande med gymnasieexamen kan konkurrera om platserna även när urvalsgruppen Blex tagits bort.¹⁵ Analysen av de övergripande resultaten för antagningen till vårterminen 2018 visade att andelen antagna ökat i alla åldersgrupper medan andelen antagna bland samtliga med förändrade omräkningstabeller i gruppen med utländska meriter, låg på samma nivå som antagningen till vårterminen 2017. Gruppen sökande med oförändrade omräkningar visade en ökning av andelen antagna jämfört med antagningen till vårterminen 2017.

Att sökande inte påverkats negativt av att Blex inte längre används beror sannolikt delvis på att omräkningarna av utländska förutbildningar anpassades till den svenska GY-11 betygsskalen.

Delrapporten visade även att det skiljde sig mellan antagningen till höstterminen 2017 och vårterminen 2018 vad det gäller ursprung på meriterna. Till höstterminen 2017 visade resultaten en stor förändring för sökande med finländska meriter som fått förändrade omräkningar. 69 procent av sökande med denna typ av finländska meriter antogs till någon utbildning höstterminen 2017 till skillnad mot 78 procent i antagningen till höstterminen 2016. Minskningen ledde till att sökande med finländska meriter antogs i lägre grad jämfört med samtliga antagna (69 procent jämfört med 76 procent).¹⁶ Till vårterminen var det sökande med meriter från Danmark och Åland med förändrade omräkningar som visade de största förändringarna även om dessa grupper inte antogs i lägre grad jämfört med samtliga sökande. Sökande med meriter från Danmark minskade med fyra procentenheter, från 84 procent till 80 procent, medan sökande med åländska meriter ökade med fyra procentenheter, från 86 procent vårterminen 2017, till 90 procent vårterminen 2017. Förändringen för sökande med danska meriter tycks dock inte enbart bero på förändringar av omräkningstabellerna utan beror troligtvis även på sammansättningen av de sökande och till vilka utbildningar de söker eftersom de har antagits i lika hög utsträckning tidigare. Detsamma tycks gälla Åland. Sökande med meriter från Finland antogs till vårterminen 2018 i lägre grad jämfört med till vårterminen 2017 men denna grupp antogs i högre grad jämfört med andelen antagna bland samtliga sökande (82 procent jämfört med 80 procent). Ett mer positivt resultat jämfört med resultatet från första urvalet till höstterminen 2017.

15. www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/rapporter/2017/uppdrag-om-uppfoljning-av-vardering-av-forandrade-skalar.pdf

16. Ibid.

För gruppen med utländska meriter utan specificerade omräkningstabeller ökade andelen antagna i första urvalet till vårterminen 2018 med tre procentenheter och antogs i högre utsträckning jämfört med samtliga sökande (83 % jämfört med 80 %).

I analysen av antagningen till höstterminen 2017, undersöktes även om sökande med gymnasieexamen fortsatt kunde konkurrera om platserna till utbildningar med hög konkurrens. Analysen visade ett relativt positivt resultat. Bland de åldersgrupper där merparten har gymnasieexamen har de sökande fortsatt kunnat konkurrera om platser även om Blex tagits bort.¹⁷

Håller detta resultat i sig även vid antagningen till vårterminen 2018? Genom att genomföra samma analys för antagningen till vårterminen 2018 kan ytterligare slutsatser dras.

Vårterminen 2018 hittar vi sökande med GY11-betyg i åldersgrupperna 19 år och yngre, 20 år, 21 år, 22 år och 23 år och äldre. Det är färre personer som är 19 år och yngre till en vårtermin jämfört med en hösttermin. Det beror på att de flesta i denna åldersgrupp fortfarande studerar på gymnasienivå när vårterminen börjar och söker högskoleutbildning för första gången till en hösttermin det året de fyller 19 år. I antagningsstatistiken räknas ålder i samband med startterminen för antagningsomgången. Det betyder att de som räknades som 19 år i antagningsstatistiken för ht 2017 räknas med i åldersgruppen 20 år i statistiken för antagningen till vårterminen 2018. För att följa sökande med gymnasieexamen från ungdomsgymnasiet har åldersgruppen 19 år och yngre ändrats till 20 år och yngre. Åldersgruppen 23 år lyfts ut ur den äldsta åldersgruppen vid analysen av utbildningarna med högt söktryck eftersom denna åldersgrupp innehåller sökande med GY11-betyg. Åldersgruppen 19 och yngre innehåller få individer till antagningen till en vårtermin.

Som tidigare beskrivits skedde en översyn då UHR i rapporter sett att sökande med utländska betyg utan svenskt personnummer antogs i högre grad jämfört med svenska sökande med gymnasieexamen.

Läkarprogram

Till läkarprogrammet vt 2018 har antalet antagna ökat med 7 procent jämfört med vt 2017.¹⁸ Andelen antagna ökat i alla åldersgrupper medan andelen antagna minskat i gruppen med utländska meriter. Detta tyder på att sökande med GY11-meriter inte påverkats negativt av att Blex upphört. Sannolikt beror det delvis på att omräkningarna av utländska förutbildningar anpassades till den svenska GY-11-betygsskalan.

Antalet sökande till läkarprogrammet vårterminen 2018 har minskat med 140 personer samtidigt som antalet antagna till läkarprogrammet vårterminen 2018 har ökat med 87 personer. Sökande med utländska meriter utgör 9 procent av samtliga sökande till läkarprogram vt 2018. Till största delen består denna grupp av sökande med förändrad omräkning.

17. www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/rapporter/2017/uppdrag-om-uppfoljning-av-vardering-av-forandrade-skalar.pdf

18. Antagning till högre utbildning vårterminen 2018, Dnr. 1.1.1-00047-2017. I rapporten står det 8 procent, vilket beror på avrundningsfel.

Figur 6. Andel antagna totalt vt 2014 till vt 2018 till läkarprogram per åldersgrupp med svenska betyg och sökande med förändrade omräkningstabeller.

Ålder och utländska meriter	Andel av sökande i gruppen som antagits				
	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	29%	23%	28%	31%	34%
21 år	23%	29%	23%	25%	29%
22 år	22%	22%	22%	25%	29%
23 år	22%	20%	24%	18%	25%
24 och äldre	24%	23%	24%	24%	29%
Utländska meriter	21%	24%	34%	35%	24%
Samtliga sökande	24%	24%	25%	26%	29%

Andelen antagna bland samtliga sökande till läkarutbildningen har de senaste vårterminerna legat ganska stabil men ökade med fyra procentenheter till vårterminen 2018. För de olika åldersgrupperna har dock andelarna varierat mellan de olika antagningsomgångarna.

Vårterminen 2015 var första gången sökande med gymnasieexamen sökte till en vårtermin med urvalsgruppen Blex. Vt 2014 var det 29 procent av sökande, högst 20 år med svenska meriter, som antogs till läkarprogram. Vt 2015 sjönk antalet till 23 procent, en lägre andel jämfört med andelen bland samtliga antagna. Andelen antagna ökade sedan successivt till 31 procent vt 2017, fem procentenheter över andelen för samtliga sökande. Till vt 2018, när Blex tagits bort, har andelen antagna bland sökande 20 år eller yngre ökat till 34 procent. Av de som var 21 år första gången Blex fanns som urvalsgrupp, vt 2015, antogs 29 procent. När de första sökande med gymnasieexamen var 21 år, vt 2016, sjönk andelen till 23 procent för att sedan öka till 29 procent vt 2018. 22-åringarnas andel av antalet antagna ligger stabilt på 22 procent mellan vt 2013 och vt 2016. Vt 2017 ökade andelen till 25 procent. Det är också vid denna termin den första kullen med gymnasieexamen var 22 år (födda 1995). För åldersgruppen 23 år var andelen för vt 2014 22 procent men sjönk till 20 procent vt 2015 för att öka igen till 24 procent vt 2016. Till vt 2017 sjönk andelen med sex procentenheter till 18 procent men har vt 2018 ökat till 25 procent. Vt 2018 består denna åldersgrupp främst av sökande med gymnasieexamen. 23-åringarna har den högsta ökningen av alla årsgrupperna. I åldersgruppen 24 år och äldre har andelen antagna legat mer stabil, mellan 23 och 24 procent mellan vt 2014 och vt 2016. Vt 2018, när Blex inte längre finns, har andelen antagna ökat till 29 procent.

Sökande med utländska meriter hade en andel på 21 procent vt 2014. Vt 2015, när den yngsta svenska sökandegruppen främst hade gymnasieexamen ökade andelen antagna med utländska meriter till 24 procent och fortsatte sedan att öka för att till vårterminen 2017 uppgå till 35 procent, nio procentenheter högre än andelen för samtliga sökande (35 procent jämfört med 26 procent). Vt 2018 sjönk andelen med tio procentenheter till 25 procent. Det är samma andel som svenska sökande i åldersgruppen 23 år men lägre än andelen antagna bland samtliga sökande (25 procent jämfört med 29 procent).

Störst ökning för sökande som är 23 år

Den åldersgrupp som visar den största ökningen är sökande som är 23 år. Till vårterminen 2017, har andelen antagna i denna åldersgrupp ökat med 7 procentenheter. I denna åldersgrupp är det i urvalsgruppen HP den största ökningen skett. 57 procent i denna åldersgrupp har antagits i urvalsgruppen HP jämfört med 37 procent vt 2017.

Till höstterminen 2016 antogs inga sökande bland 19-åringarna till läkarprogrammet i urvalsgruppen BI.¹⁹ Till vårterminen 2017 antogs en mindre andel, 5 procent, i denna urvalsgrupp medan merparten, 66 procent, antogs i urvalsgruppen Blex. Till vt 2018 antogs över 70 procent i urvalsgruppen BI. Detta tyder på att denna sökandegrupp kan konkurrera om platser vid läkarutbildningen.

För samtliga åldersgrupper där det finns en majoritet av sökande med gymnasieexamen, 20 år och yngre till de som är 23 år, har andelen antagna ökat. Det tyder på att sökande med GY11-meriter, precis som för antagningen till ht 2017, inte påverkats negativt av att Blex tagits bort.

Precis som till ht 2017 skiljer det sig åt beroende på varifrån de utländska meriterna kommer, vilket visas i nedanstående figur.

Figur 7. Andel antagna av behöriga sökande som antagits till läkarprogram i urval 1, vt 2014 till vt 2018, uppdelat per ursprung på merit.

Meriter från	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
Åland	25%	25%	60%	50%	0%
Danmark	0%	0%	0%	100%	0%
Finland	35%	46%	52%	50%	13%
IB	26%	19%	34%	34%	33%
Norge	0%	25%	0%	11%	14%
Övriga, ändrad omräkning	35%	0%	21%	21%	18%
Övriga, oförändrad omräkning	7%	18%	21%	25%	31%
Sverige	25%	24%	24%	25%	30%
Samtliga sökande	24%	24%	25%	26%	29%

Av tabellen ovan framgår att andelen antagna både minskat och ökat i de grupper som inte har svenska meriter. Minskningarna är stora för Åland, Danmark och Finland, men sökande från Åland (5 sökande) och Danmark (4) är så få att små förändringar får stort genomslag.

För Finland är förändringen mer reell. Sökande från Finland med förändrade omräkningstabeller är den enskilt största gruppen sökande till läkarprogrammet efter de med svenska meriter, även om antalet sökande med meriter från Finland har gått ned jämfört med vt 2017. Till vt 2017 antogs hälften av sökande med finländska meriter till läkarprogram i Sverige. Till vårterminen är andelen betydligt lägre. Andelen antagna med finländska meriter ligger nu under andelen antagna av samtliga sökande (13 procent jämfört med 29 procent).

För sökande med meriter från IB antas dessa fortfarande i högre utsträckning än genomsnittet till läkarprogrammet (33 procent jämfört med 29 procent).

19. www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/rapporter/2017/uppdrag-om-uppfoljning-av-vardering-av-forandrade-skalar.pdf.

Övriga betygssystem med förändrad omräkning, har minskat med tre procentenheter och har en lägre andel antagna jämfört med andelen för samtliga sökande (18 procent jämfört med 29 procent). Denna grupp har relativt få sökande (34 sökande) och har de senaste terminerna antagits i lägre utsträckning jämfört med genomsnittet till läkarprogram.

Sökande med meriter från Norge har ökat sin andel antagna vt 2018 men det är få sökande med meriter från Norge (14 sökande), vilket gör att små förändringar får stort genomslag.

Sökande med oförändrad omräkning har ökat i antal de senaste terminerna. Andelen antagna i denna grupp har till vt 2018 ökat med sex procentenheter och antas i högre utsträckning jämfört med samtliga sökande (31 procent jämfört med 29 procent). Sökande med meriter från Syrien är den enskilt största gruppen följt av sökande med meriter från Iran och Irak. Sökande med meriter från Syrien antogs i högre grad jämfört med samtliga sökande till läkarprogrammet (45 procent jämfört med 29 procent), vilket medfört att gruppens andel ökat.

När vi undersöker den tidigare beskrivna kvoten antagen/sökande får vi ett mått på om de olika grupperna antas i högre eller lägre utsträckning än den andel varje grupp utgör av samtliga sökande. Ett resultat på 1,0 innebär att det är jämvikt mellan andelen antagna och andelen sökande. Det är lika många antagna i gruppen som gruppens andel av samtliga sökande i en antagningsomgång. Ett resultat över 1,0 innebär att gruppen antas i högre utsträckning än den andel av samtliga sökande som gruppen utgör.

Figur 8. Åldersfördelning bland behöriga sökande och antagna med svenska meriter och fördelning av behöriga sökande och antagna med utländska meriter till läkarprogram.

Program		Läkarprogram				
Termin		VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	% av sök	23%	22%	19%	19%	18%
	Ant/sök	1,19	0,98	1,11	1,20	1,18
21 år	% av sök	16%	16%	15%	16%	14%
	Ant/sök	0,93	1,22	0,93	0,94	1,00
22 år	% av sök	13%	11%	11%	11%	11%
	Ant/sök	0,89	0,95	0,86	0,96	0,99
23 år	% av sök	8%	8%	10%	9%	8%
	Ant/sök	0,88	0,83	0,97	0,67	0,87
24 år och äldre	% av sök	35%	35%	38%	37%	39%
	Ant/sök	1,00	0,97	0,95	0,93	0,99
Alla förändrade omräkningstabeller	% av sök	4%	4%	5%	6%	6%
	Ant/sök	1,21	1,20	1,64	1,57	0,67
Samtliga med utländska meriter	% av sök	6%	7%	8%	9%	9%
	Ant/sök	0,85	1,03	1,37	1,34	0,83

Tabellen visar att de yngsta sökande (upp till och med 20 år) klarade konkurrensen till läkarprogrammet vt 2018 även utan Blex. Till vt 2018 var andelen sökande 20 år eller yngre, 18 procent av samtliga sökande men 21,5 procent

av de som antogs utgjordes av denna åldersgrupp vilket ger en kvot över 1,0.²⁰ För övriga åldersgrupper ligger kvoten på 1,0 och under.

Bland övriga åldersgrupper är det åldersgruppen med 23-åringar där kvoten ökat mest. Det är också där de äldsta med gymnasieexamen finns, födda 1995. Sökande i denna grupp hade under de första åren med Blex svårare att antas då gruppen inte genererade tillräckligt med platser i Blex i kombination med de lägre meritvärden som den nya läroplanen och skalan A–F medförde. Denna grupp antogs dock i högre utsträckning vt 2017 (de var då 22 år) vilket sannolikt berodde på att denna grupp kunde konkurrera om de utökade antal platser som fler sökande i Blex genererade. Vt 2018 har denna grupp en lägre kvot jämfört med den åldersgrupp de tillhörde vt 2017 men kvoten för åldersgruppen 23 år har ökat vilket indikerar att denna första grupp med gymnasieexamen fortfarande kan konkurrera om platserna trots att Blex är borta.

Under perioden vt 2014 till vt 2017, har sökande som fått nya omräkningstabeller, antagits i mycket hög utsträckning. Gruppens kvoter har legat över 1.0 under hela perioden men har de senaste tre åren legat över 2.0. Vt 2017 utgjorde gruppen 6 procent av samtliga sökande men deras andel av de antagna utgjorde 9 procent vilket ger en kvot på 1,57.²¹ Vt 2018 sjönk kvoten till 0,67 vilket innebär att gruppen nu antas i lägre utsträckning än den andel de utgör av samtliga sökande. Orsaken till den lägre kvoten är framförallt en lägre andel antagna bland de som har meriter från Finland.

Sökande med oförändrad omräkning antogs i något lägre utsträckning vt 2017 än sin andel av samtliga sökande, vilket gör att kvoten för samtliga sökande med utländska meriter är lägre (1,34 jämfört med 1,57). Denna grupp har till vt 2018 antagits i högre utsträckning jämfört med de med förändrad omräkning, vilket kvoten 0,83 visar på. Den är högre jämfört med kvoten för de med förändrad omräkning. En förklaring till detta kan vara att sökande med utländska meriter är en utvald grupp. Det är en grupp som består i högre grad av sökande med höga meritvärden.

Liknande resultat uppvisas för andra utbildningar med hög konkurrens men fördelningen av de sökande ser lite annorlunda ut.

Juristprogram

Färre lärosäten erbjuder juristutbildning till en vårtermin jämfört med en hösttermin. Till vårterminen 2018 startar utbildningen vid tre universitet, dessa lärosäten erbjuder utbildningen även till vt 2017. Till höstterminen 2017 startade utbildningen vid sju universitet.

Antalet sökande till juristprogrammet har ökat något och uppgår vt 2018 till 6 181 personer. Även antalet antagna har ökat något, 800 antagna jämfört med 765 vt 2017. Det är en lägre andel sökande som antas till juristprogrammet jämfört med läkarprogrammet. Sökande med utländska meriter utgör 4 procent av samtliga sökande vt 2018. Bland dessa sökande har sökande med

20. Beräknat på icke avrundat resultat.

21. Beräknat på icke avrundat resultat.

förändrad omräkning den största andelen sökande där IB och Finland utgör de största grupperna.

Figur 9. Andel antagna av de behöriga sökande till juristprogram vt 2014 till vt 2018, per åldersgrupp och utländska meriter.

Ålder och utländska meriter	Andel av sökande i gruppen som antagits				
	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	13%	12%	12%	14%	14%
21 år	14%	13%	12%	13%	16%
22 år	11%	11%	12%	10%	12%
23 år	10%	10%	9%	11%	10%
24–	11%	11%	12%	11%	12%
Utländska meriter	14%	20%	18%	25%	15%
Samtliga sökande	12%	11%	12%	12%	13%

Antagna i åldersgruppen 20 år eller yngre har legat mellan 12 och 14 procent mellan vt 2014 och vt 2017 med den lägsta andelen vt 2015 och vt 2016, de två vårterminer de första årskullarna med gymnasieexamen (födda 1995) sökte till högskolan för första gången. Till vt 2018 var andelen 14 procent, samma andel som vt 2017. För de som var 21 år var andelarna mellan 12 procent och 14 procent med den lägsta andelen vt 2016 när den första årskullen med gymnasieexamen sökte till en vårtermin och var 21 år. Andelen ökade vt 2018 till 16 procent. Andelarna för 22-åringarna låg under perioden vt 2014 till vt 2015, mellan 11 och 12 procent för att till vt 2016 sjunka till tio procent, när den första kullen med gymnasieexamen har nått denna ålder. Vt 2018 ökade 22-åringarnas andel med två procentenheter. För de som var 23 år har andelen antagna legat mellan 9 och 11 procent och sjönk vt 2018 till 10 procent.

Andelen antagna bland sökande med utländska meriter låg under perioden vt 2014 till vt 2017 mellan 14 och 25 procent. Deras andel sjönk med 10 procentenheter till 15 procent vt 2018. Denna andel är större än andelen antagna bland samtliga sökande (15 procent jämfört med 13 procent).

De antagna fördelar sig olika beroende på varifrån den utländska meriten kommer.

Figur 10. Andel antagna av behöriga sökande som antagits till juristprogram i urval 1, vt 2014 till vt 2018, uppdelat per ursprung på merit.

Meriter från	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
Åland	20%	0%	18%	0%	27%
Danmark	0%	0%	0%	0%	0%
Finland	31%	29%	14%	40%	8%
IB	15%	31%	28%	26%	28%
Norge	0%	0%	17%	14%	0%
Övriga, ändrad omräkning	5%	10%	18%	19%	7%
Övriga, oförändrad omräkning	7%	10%	11%	17%	13%
Sverige	12%	11%	11%	12%	13%
Samtliga sökande	12%	11%	12%	12%	13%

Antalet antagna med utländska meriter har minskat i alla grupper förutom för sökande med meriter från Åland och IB. För sökande med meriter från Åland har andelen antagna ökat med 27 procentenheter, IB med 2 procentenheter. Minskningarna är stora för Finland och Norge. Sökande från Norge (7 sökande) är dock få vilket gör att även små förändringar får stort genomslag. Sökande med meriter från Finland med förändrad omräkning är, efter sökande med meriter från IB, den enskilt största gruppen sökande till juristprogrammet efter de med svenska meriter. Gruppen med sökande med meriter från Finland utgör dock mindre än en procent av de sökande vilket gör att även detta resultat bör tolkas med försiktighet. Andelen antagna är mindre vt 2018 än den var av samtliga sökande (8 procent respektive 13 procent).

Övriga betygssystem med förändrad omräkning har minskat med 11 procentenheter. Denna grupp är dock liten (28 sökande), vilket gör att resultatet bör tolkas med försiktighet och har tidigare legat mellan 7 och 17 procent. För sökande med meriter från IB är det en större andel som antas vt 2018 jämfört med vt 2017. (28 procent jämfört med 26 procent). Dessa sökande antas fortfarande i högre utsträckning jämfört med samtliga sökande (28 procent jämfört med 13 procent).

Figur 11. Åldersfördelning bland behöriga sökande och antagna med svenska meriter och fördelning av behöriga sökande och antagna med utländska meriter till juristprogram.

Program		Juristprogram				
Termin		VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	% av sök	22%	22%	19%	18%	20%
	Ant/sök	1,05	1,01	1,00	1,16	1,07
21 år	% av sök	20%	19%	18%	17%	16%
	Ant/sök	1,18	1,12	1,04	1,06	1,21
22 år	% av sök	15%	14%	14%	13%	13%
	Ant/sök	0,94	0,93	1,00	0,83	0,92
23 år	% av sök	10%	9%	10%	11%	10%
	Ant/sök	0,85	0,85	0,75	0,87	0,77
24 år och äldre	% av sök	30%	32%	35%	36%	38%
	Ant/sök	0,90	0,92	1,00	0,87	0,94
Alla förändrade omräkningstabeller	% av sök	2%	3%	3%	3%	3%
	Ant/sök	1,45	2,08	1,79	2,23	1,26
Samtliga med utländska meriter	% av sök	3%	4%	4%	4%	4%
	Ant/sök	1,18	1,73	1,52	1,98	1,17

Tabellen ovan visar att de yngsta sökande med svenska meriter (20 år och yngre) till vt 2018, har antagits i något lägre utsträckning jämfört med vt 2017, medan åldersgrupperna 21 och 22 år har antagits i högre utsträckning. Dessa grupper har dock antagits i högre utsträckning än deras andel av samtliga sökande. 23-åringar har antagits i lägre utsträckning. De utgör 10 procent av de sökande men deras andel av samtliga antagna utgjorde 7 procent vilket ger en kvot på 0,77.²²

22. Beräknat på icke avrundat resultat.

Precis som till läkarprogrammet antogs sökande med förändrade omräkningstabeller i mycket hög utsträckning till juristprogrammet under perioden vt 2014 till vt 2017. Vt 2017 utgjorde gruppen 3 procent av samtliga behöriga sökande men deras andel av samtliga antagna utgjorde 7 procent vilket ger en kvot på 2,23.²³ Till vt 2018 sjönk kvoten till 1,26 vilket innebär att gruppen fortfarande antas i högre utsträckning än deras andel av samtliga sökande men kvoten är mer balanserad.

Psykologprogram

Antalet sökande till psykologprogrammet har minskat med 111 personer och uppgår till 6 548 sökande vt 2018. Antalet antagna har ökat något och uppgår vt 2018 till 374 personer.

Psykologprogrammet visar en stabilitet i andelen antagna per åldersgrupp och utländska meriter, men det är en mindre andel av de sökande som har antagits jämfört med ovan beskrivna program. Andelen antagna ligger mellan 5 och 6 procent, vt 2014 till vt 2018.

Sökande med utländska meriter utgör 6 procent av samtliga sökande till psykologprogram vt 2018. Som tidigare utgörs en större andel av denna grupp av sökande med förändrad beräkning där sökande med meriter från IB och Finland är de enskilt största grupperna. Det är en högre andel äldre sökande med svenska meriter till detta program jämfört med övriga program som analyseras i rapporten, 49 procent är 24 år och äldre.

Figur 12. Andel antagna av de behöriga sökande till psykologprogram vt 2014 till vt 2018, per åldersgrupp och utländska meriter.

Ålder och utländska meriter	Andel av sökande i gruppen som antagits				
	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	3%	4%	4%	4%	4%
21 år	3%	4%	3%	5%	4%
22 år	5%	5%	4%	4%	3%
23 år	4%	4%	3%	4%	4%
24+	6%	6%	6%	6%	7%
Utländska meriter	6%	7%	10%	9%	7%
Samtliga sökande	5%	5%	5%	5%	6%

Det är vanligare att man är lite äldre när man söker till psykologprogram. Tabellen visar att åldersgruppen 20 år och yngre har legat mellan 3 och 4 procent mellan vt 2014 och vt 2018, med den lägsta andelen vt 2014, innan den första gruppen sökande med gymnasieexamen sökte till högskolan första gången. För de som var 21 år var andelarna mellan 3 och 5 procent mellan vt 2014 och vt 2017. Till vt 2018 sjönk andelen från 5 procent vt 2017 till 4 procent. För 22-åringarna låg andelarna mellan 4 och 5 procent vt 2014 till vt 2017. Deras andel sjönk vt 2018 till 3 procent. Andelarna för de som var 23 år har under perioden vt 2014 till 2017 legat mellan 4 och 5 procent och ligger

23. Beräknat på icke avrundat resultat.

vt 2018 kvar på samma andel som vt 2017, 4 procent. Andelarna för sökande över 24 år har under perioden legat stabilt på 6 procent men har till vt 2018 ökat med en procentenhet till 7 procent. Det är en större andel jämfört med samtliga sökande (7 procent jämfört med 6 procent). Sökande med utländska meriter hade under perioden vt 2014 till vt 2017 andelar mellan 6 och 10 procent. Deras andel sjönk med 3 procentenheter till 7 procentenheter. Andelen är fortfarande större än andelen antagna bland samtliga sökande (7 procent jämfört med 6 procent av samtliga sökande).

Ser det annorlunda ut för sökande till psykologprogrammet olika ursprung på de utländska meriterna?

Figur 13. Andel antagna av behöriga sökande som antagits till psykologprogram i urval 1 vt 2014 till vt 2018, uppdelat per ursprung på merit.

Meriter från	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
Åland	0%	10%	0%	0%	22%
Danmark	25%	9%	0%	0%	13%
Finland	11%	17%	21%	14%	3%
IB	11%	12%	15%	11%	8%
Norge	8%	0%	5%	14%	6%
Övriga, ändrad omräkning	6%	4%	9%	11%	0%
Övriga, oförändrad omräkning	2%	3%	6%	6%	8%
Sverige	5%	5%	5%	5%	6%
Samtliga sökande	5%	5%	5%	5%	6%

Tabellen visar att andelen antagna med utländska meriter har minskat i de flesta grupper och närmast sig andelen för sökande med svenska meriter. Andelen antagna har ökat för Åland, Danmark samt för sökande som inte fått en förändrad värdering. De största förändringarna uppvisar Finland och övriga med förändrad värdering följt av Norge och IB. Trots nedgången är dock andelen antagna, förutom för sökande med betyg från Finland och övriga med ändrad omräkning, större vt 2018 än den var av samtliga sökande (dessa grupper har andelar över 6 procent som var andelen antagna bland samtliga sökande). Sökande från Åland (9 sökande), Danmark (8 sökande) och Norge (18 sökande) har emellertid få sökande vilket gör att små förändringar får stort genomslag. Även övriga betygssystem med ändrad omräkning har relativt få sökande (39 sökande) vilket gör att resultatet bör tolkas med försiktighet.

Andelen antagna för sökande med oförändrad omräkning har under perioden vt 2014 till vt 2018 ökat från 2 procent vt 2014 till 8 procent vt 2018. Det är en högre andel än andelen antagna av samtliga sökande (8 procent jämfört med 6 procent). De antagna i denna grupp är spridda över ett flertal betygssystem. Sökande med meriter från USA är den grupp som har den högsta andelen antagna i denna grupp, 23 procent, vilket innebär att denna grupp antagits i mycket högre grad jämfört med samtliga sökande (23 procent jämfört med 6 procent). Antalet sökande från USA är dock få (13 sökande) och medför, precis som för sökande med nordiska meriter ovan, att små förändringar kan få stor effekt.

Figur 14. Åldersfördelning bland behöriga sökande och antagna med svenska meriter och fördelning av behöriga sökande och antagna med utländska meriter till psykologprogram.

Program		Psykologprogram				
Termin		VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	% av sök	16%	15%	12%	12%	12%
	Ant/sök	0,71	0,83	0,74	0,79	0,62
21 år	% av sök	16%	15%	14%	13%	13%
	Ant/sök	0,67	0,78	0,69	0,88	0,67
22 år	% av sök	14%	13%	13%	11%	11%
	Ant/sök	0,99	0,98	0,83	0,81	0,61
23 år	% av sök	10%	10%	10%	10%	9%
	Ant/sök	0,79	0,72	0,66	0,83	0,74
24 år och äldre	% av sök	39%	42%	45%	47%	49%
	Ant/sök	1,28	1,18	1,17	1,08	1,30
Alla förändrade omräkningstabeller	% av sök	3%	2%	3%	3%	3%
	Ant/sök	2,03	2,10	2,72	2,21	0,99
Samtliga med utländska meriter	% av sök	5%	5%	5%	6%	6%
	Ant/sök	1,33	1,39	2,08	1,76	1,18

Andelen av samtliga sökande till psykologprogrammet för åldersgrupperna som är 23 år och yngre har minskat mellan vt 2014 och vt 2018. Andelen i åldern 20 år och yngre, har minskat från 16 procent till 12 procent sedan vt 2014. Sökande till psykologprogram som är yngre än 20 år har även antagits i lägre utsträckning jämfört med tidigare år. VT 2018 utgjorde denna åldersgrupp 12 procent av samtliga sökande men det var 8 procent som antogs, vilket ger kvoten 0,62.²⁴ Det är den lägsta kvoten under perioden för denna åldersgrupp. Åldersgruppen 22 år har antagits i lägst utsträckning. Vt 2018 utgjorde 22-åringarna 11 procent men det var 7 procent som antogs, vilket ger kvoten 0,61.²⁵

Det är en mycket hög andel sökande som är 24 år och äldre. Denna andel har ökat de senaste åren och uppgår vt 2018 till 49 procent. Denna åldersgrupp uppvisar även en större andel sökande som antas till psykologprogrammet, 64 procent, vilket ger en kvot på 1,30. Gruppen antas alltså i högre utsträckning till psykologprogram, till skillnad från övriga utbildningar som presenteras här där åldersgruppen antas i lägre utsträckning än den andel gruppen utgör av samtliga sökande. I denna åldersgrupp finns det få sökande som har gymnasieexamen. Den urvalsgrupp där andelen med antagna i åldern över 24 år har ökat mest är urvalsgruppen BI. Till vt 2018 antogs 39 procent av 24-åringarna i denna urvalsgrupp jämfört med 24 procent vt 2017. Denna ökning av andelen antagna i BI för äldre sökande i kombination med att sökande med gymnasieexamen antas i lägre utsträckning skulle kunna tyda på att en del av de platser som skulle ha tilldelats urvalsgruppen Blex och sökande med gymnasieexamen, till vårterminen 2018 istället fördelats till sökande äldre än 24 år med högre meritvärden än sökande med gymnasieexamen.

24. Beräknat på icke avrundat resultat.

25. Beräknat på icke avrundat resultat.

Sökande med förändrade omräkningstabeller antas i lägre utsträckning jämfört med tidigare år, precis som tidigare presenterade utbildningar. Under perioden vt 2014 till vt 2016 ökade kvoten antagna/sökande från 2,03 till 2,72 för att till vt 2017 minska något till 2,21. Kvoterna visar att gruppen sökande med förändrade omräkningstabeller antogs i mer än dubbelt så hög utsträckning som den andel gruppen utgjorde av samtliga sökande. Vt 2018 minskade kvoten till 0,99. Gruppen antas till vt 2018 i lägre utsträckning men kvoten är mer balanserad.

För samtliga sökande med utländska meriter visar tabellen att de antas i högre utsträckning än sin andel av samtliga sökande. De utgör 6 procent av samtliga sökande men det var 7 procent som antogs, vilket ger kvoten 1,18.²⁶

Tandläkarprogram

Det är färre som ansöker till tandläkarprogram jämfört med tidigare presenterade utbildningar. Till vårterminen 2018 var det cirka 1 100 som ansökte till programmet.

Det är dock en större andel sökande med utländska meriter som söker till tandläkarprogrammet jämfört med utbildningarna ovan. 16 procent av samtliga sökande till tandläkarprogram har utländska meriter vt 2018, jämfört med 9 procent till läkarprogrammet, som har den största andelen sökande med utländska meriter av tidigare presenterade utbildningar.

Andelen antagna är högre än andelarna för juristprogrammet och psykologprogrammet men lägre än för läkarprogrammet.

Även fördelningen bland sökande med utländska meriter skiljer sig mot de utbildningarna ovan. Till tandläkarprogrammet finns den största andelen sökande med utländska meriter bland sökande med oförändrad beräkning (10,4 procent). Syrien, som har oförändrad beräkning, följt av sökande med förändrade omräkningar från Finland, är de två enskilda grupper med flest sökande (52 sökande från Syrien respektive 31 sökande med meriter från Finland) bland sökande med utländska meriter.

Figur 15. Andel antagna av de behöriga sökande till tandläkarprogram vt 2014 till vt 2018, per åldersgrupp och utländska meriter.

Ålder och utländska meriter	Andel av sökande i gruppen som antagits				
	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	18%	14%	17%	18%	23%
21 år	15%	14%	13%	14%	19%
22 år	12%	18%	14%	15%	19%
23 år	11%	14%	17%	10%	16%
24-	15%	11%	17%	15%	17%
Utländska meriter	20%	21%	18%	23%	22%
Samtliga sökande	16%	14%	16%	16%	20%

26. Beräknat på icke avrundat resultat.

Tabellen visar att andelen antagna till tandläkarprogrammet före vt 2018 ligger relativt stabilt gällande samtliga sökande. Andelen antagna bland samtliga sökande ligger på 16 procent mellan vt 2014 och vt 2017, förutom vt 2015 då 14 procent antogs. Till vt 2018 var det ungefär lika många sökande som till vt 2017 men antalet antagna har ökat till vt 2018, vilket medfört att andelen antagna har ökat med 4 procentenheter till 20 procent bland samtliga sökande.

För de som är 20 år eller yngre låg andelen antagna under perioden vt 2014 till vt 2017 mellan 14 och 18 procent med den lägsta andelen, 14 procent, den första gången 20-åringar med gymnasieexamen sökte till högskolan vt 2015. Till vt 2016 steg andelen till 17 procent och till vt 2017 var andelen 18 procent, på samma nivå som innan sökande i denna åldersgrupp hade en gymnasieexamen. Till vt 2018, när Blex är borttagen, har andelen ökat med 5 procentenheter till 23 procent. Det är en högre andel jämfört med samtliga antagna (23 procent jämfört med 20 procent) vilket tyder på att de yngsta sökande kan konkurrera om platserna även utan urvalsgruppen Blex.

För 21-åringarna låg andelarna under perioden vt 2014 till vt 2017 mellan 13 och 15 procent med den lägsta andelen, 13 procent vt 2016, samma år som första kullen med gymnasieexamen återfinns i denna åldersgrupp. Vt 2018 har andelen ökat med 4 procentenheter till 19 procent. För åldersgruppen 22 år ökade andelen från 12 procent till 18 procent vt 2015, för att sjunka till 14 procent vt 2016. När första årskullen med GY11-betyg finns i denna åldersgrupp, vt 2016, ökade andelen till 15 procent, för att till vt 2018 ytterligare öka till 19 procent. 23-åringarnas andelar har legat mellan 11 och 17 procent fram till vt 2016, med den lägsta andelen vt 2015. Vt 2017 sjönk andelen till 10 procent för att öka till 16 till vt 2018, när den första kullen med gymnasieexamen återfinns i denna åldersgrupp (födda 1995). Sökande som är äldre än 24 år har andelar mellan 11 och 17 procent mellan vt 2014 och vt 2017. Vt 2018 ligger andelen på samma andel som gruppen hade vt 2016, 17 procent.

Sökande med utländska meriter är den grupp som under perioden uppvisar den högsta andelen antagna till tandläkarprogrammet fram till ht 2017. Denna sökandegrupp hade andelar mellan 18 och 23 procent fram till vt 2017, med den högsta andelen, 23 procent, vt 2017. Vt 2018 sjönk andelen med en procentenhet till 22 procent. Precis som åldersgruppen yngre än 20 år är det en högre andel bland de med utländska meriter som antas till tandläkarprogrammet än andelen av samtliga sökande (22 procent jämfört med 20 procent).

Figur 16. Andel antagna av behöriga sökande som antagits till tandläkarprogram i urval 1 vt 2014 till vt 2018, uppdelat per ursprung på merit.

Meriter från	VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
Åland	0%	50%	0%	100%	100%
Danmark	0%	0%	0%	100%	0%
Finland	43%	37%	29%	28%	16%
IB	21%	8%	21%	42%	33%
Norge	0%	0%	0%	100%	0%
Övriga, ändrad omräkning	25%	50%	25%	14%	8%
Övriga, oförändrad omräkning	9%	17%	13%	17%	24%
Sverige	15%	14%	16%	15%	19%
Samtliga sökande	16%	14%	16%	16%	20%

De sökande till tandläkarprogrammet med utländska meriter består i större utsträckning av sökande med meriter från betygssystem med oförändrad värdering. Det gör att tabellen ovan bör tolkas med försiktighet då den innehåller sökande med meriter från specificerade länder men som har relativt få sökande. Finland, som är har flest sökande bland dessa länder, har endast 31 sökande till vt 2018. Fram till vt 2016 låg antalet sökande kring 20 sökande vilket gör att små förändringar kan få stort genomslag. Andelen för sökande med meriter från Finland har legat mellan 28 och 29 procent mellan vt 2016 och vt 2017 för att minska med 12 procentenheter till 16 procent vt 2018. Denna andel är lägre än andelen antagna av samtliga sökande (16 procent jämfört med 20 procent).

Den största gruppen med utländska meriter är sökande med oförändrad omräkning. Antalet sökande med oförändrad omräkning har ökat varje år. Vt 2014 var det 53 sökande i denna grupp, till vt 2018 innehåller gruppen 115 sökande. Andelen antagna med meriter från länder med oförändrad omräkning har varierat mellan 9 och 17 procent under perioden vt 2014 till vt 2017. Till vt 2018 steg andelen med 7 procentenheter till 24 procent. Det är en större andel jämfört med samtliga sökande (24 procent jämfört med 20 procent). Det är framförallt sökande med betyg från Syrien som står för ökningen i denna grupp.

Figur 17. Åldersfördelning bland behöriga sökande och antagna med svenska meriter och fördelning av behöriga sökande och antagna med utländska meriter till tandläkarprogram.

Program		Tandläkarprogram				
Termin		VT2014	VT2015	VT2016	VT2017	VT2018
20 år eller yngre	% av sök	30%	27%	23%	24%	23%
	Ant/sök	1,13	1,00	1,05	1,12	1,17
21 år	% av sök	18%	20%	18%	17%	15%
	Ant/sök	0,97	0,94	0,79	0,86	0,98
22 år	% av sök	13%	11%	14%	12%	11%
	Ant/sök	0,79	1,22	0,88	0,93	0,97
23 år	% av sök	7%	7%	8%	10%	9%
	Ant/sök	0,68	0,97	1,09	0,64	0,79
24 år och äldre	% av sök	24%	25%	26%	24%	26%
	Ant/sök	0,97	0,79	1,08	0,91	0,87
Alla förändrade omräkningstabeller	% av sök	4%	4%	5%	5%	5%
	Ant/sök	2,14	1,86	1,61	2,08	0,94
Samtliga med utländska meriter	% av sök	9%	9%	11%	14%	16%
	Ant/sök	1,25	1,46	1,13	1,43	1,13

De yngsta sökande med svenska meriter utgjorde en relativt stor andel av samtliga sökande till tandläkarprogrammet, 23 procent. Deras andel av samtliga antagna var 27 procent, vilket ger kvoten 1,17. Kvoten innebär att de antas i högre utsträckning än deras andel av samtliga sökande. De antas även i större utsträckning jämfört med vt 2017. Åldersgrupperna 21, 22 och 23 år har även de antagits i högre utsträckning jämfört med vt 2017 men ingen av åldersgrupperna har antagits i samma utsträckning som de utgör av samtliga sökande. För åldersgrupperna 21 och 22 år ligger dock kvoten mycket nära 1,0 vilket innebär att gruppens andel kan anses vara balanserad. De som är 23 år har en kvot på 0,79 vilket innebär att de antas i lägre utsträckning än deras andel av samtliga sökande. Åldersgruppen 24 år utgör den största gruppen med en andel på 26 procent av samtliga sökande. Denna grupp har ökat jämfört med vt 2017. Gruppens andel av samtliga antagna uppgick till 22 procent, vilket ger en kvot på 0,87. De antogs alltså i något lägre utsträckning jämfört med deras andel av samtliga sökande. Denna kvot har minskat något jämfört med vt 2017.

För gruppen med förändrade omräkningstabeller har sökande antagits i mycket hög utsträckning mellan vt 2014 och vt 2017. De har haft kvoter mellan 1,61 till 2,14. Denna grupp utgjorde vt 2018 5,3 procent av samtliga sökande men utgjorde 5,0 procent av samtliga antagna, vilket ger kvoten 0,94. Kvoten innebär att de antogs i något lägre utsträckning. Kvoten är mer balanserad jämfört med tidigare år.

Det är en större andel sökande med utländska meriter till tandläkarprogrammet jämfört med övriga presenterade utbildningar. Gruppens andel bland samtliga sökande har ökat från 9 procent vt 2014 till 16 procent vt 2018. Jämfört med vt 2017 har gruppen med utländska meriter antagits i lägre utsträckning men antas fortfarande i högre utsträckning jämfört med sin andel av samtliga sökande. Denna grupp är den som har den högsta kvoten

antagen/sökande efter den yngsta åldersgruppen. Det är främst sökande med oförändrade omräkningar och sökande med meriter från IB som antagits i hög utsträckning och som därmed påverkat kvoten för sökande med utländska meriter.

Analys av meritvärdesfördelning för meriter från vissa länder

I detta kapitel undersöker vi om meritvärdesfördelningarna mellan svenska sökande med betyg från GY11 och sökande med förändrade omräkningstabeller är mer balanserade vt 2017 jämfört med vt 2016. Vi jämför samma länder och betygssystem som jämfördes för antagningen till höstterminen 2017 och som där hade fler än 200 sökande i BI med den svenska meritfördelningen i samma kvotgrupp för sökande med gymnasieexamen.

Europaskolan har färre än femtio sökande i BI men finns med i jämförelsen eftersom de har svenska elever.

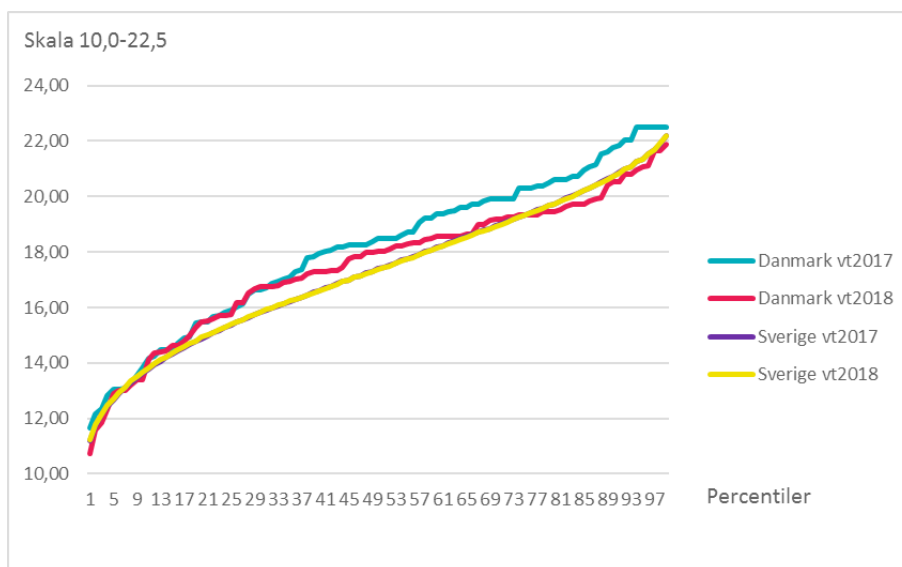
Vid jämförelsen med betygsfördelningarna för de länder som finns i föreskrifterna användes svensk elevstatistik över betygsfördelningen för elever från högskoleförberedande program eller betygsvärden från antagningsystemets bestandsregister för sökande med examen från högskoleförberedande program. För EB och IB användes elevstatistik från naturvetenskapligt program. Även om högskoleförberedande program från gymnasieskolan är de i särklass vanligaste förutbildningarna för sökande i åldern 19–23 finns det många sökande som har gymnasieexamen från yrkesprogram samt kommunal vuxenutbildning. I denna jämförelse finns alla förutbildningar enligt GY-11 representerade. Statistiken kan även innehålla meritvärden för sökande som fått betyg enligt den senaste läroplanen GY2000 och slutbetyg som innehåller både kurser från GY2000 och nuvarande läroplanen, GY2011.

Meritvärdesfördelningen för svenska sökande 19–23 år är mycket lika mellan vt 2017 och vt 2018 vilket gör att det är svårt att se meritfördelningen för vt 2017 i figuren då linjen nästan helt döljs av linjen som representerar meritfördelningen för vt 2018.

Danmark

Den danska omräkningen gjordes mot bakgrund av dansk elevstatistik som jämfördes med svensk elevstatistik från högskoleförberedande program. Sökande med danska meriter uppvisade en relativ balans med svensk meritfördelning vt 2018, vilket speglas i följande figur.

Figur 18. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år, sökande med meriter från Danmark.

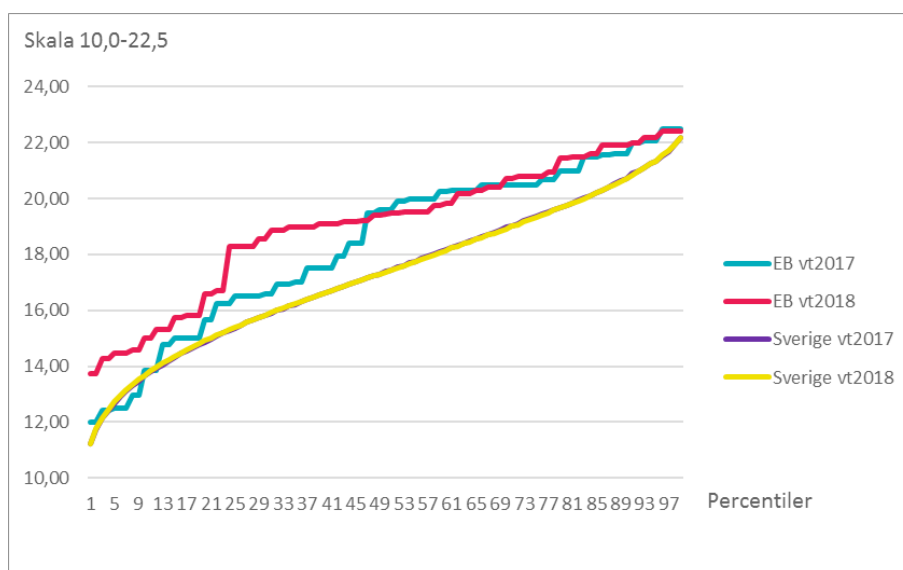
Figuren visar att sökande med danska meriter låg något över den svenska meritfördelningen vt 2017. Vt 2018 ligger fördelningen fortfarande något över i de mittersta percentilerna men något under i de översta. Den är dock mer balanserad än tidigare. Jämfört med meritfördelningen ht 2017 är fördelningen emellertid inte lika balanserad vt 2018. Det är dock endast 187 sökande med danska meriter i BI vilket kan påverka fördelningen då underlaget är mindre.

Europaskolan

Tidigare omräkning var inte beräknad med samma utgångspunkt, note finale från EB, utan på statistik över betygsvärden i ämnen från Europaskolan som jämförts med betygsvärden från svensk betygsstatistik. Resultaten är därför inte helt jämförbara mellan de två terminerna.

Det är färre än 50 sökande med betyg från EB till vårterminen 2017 vilket gör att resultatet inte går att tolka då underlaget är för litet. Figuren tas med i rapporten eftersom fördelningen för Europaskolan togs med i delrapporten.

Figur 19. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år, sökande med meriter från EB.

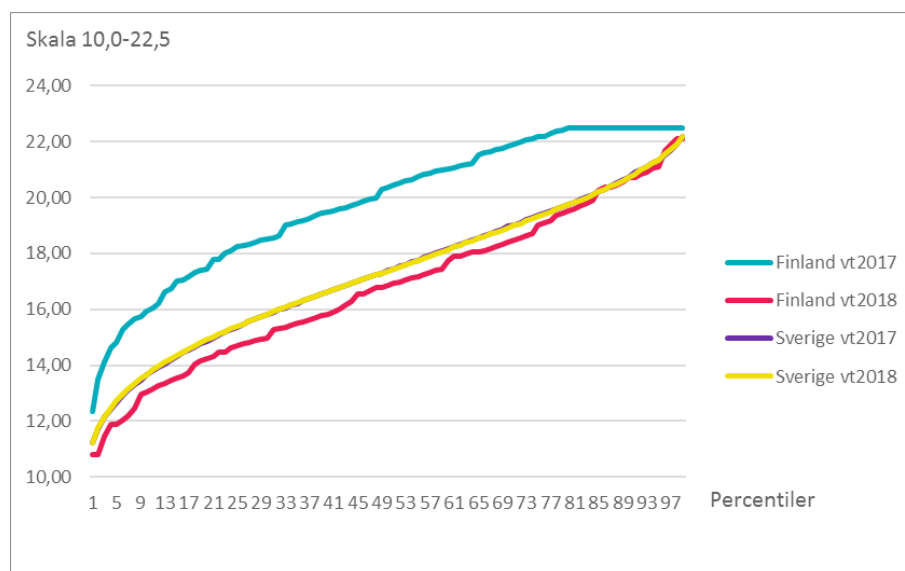
Figuren visar att fördelningen för sökande med betyg från EB ligger över tidigare fördelning och ligger över den svenska fördelningen. Det är naturligt eftersom jämförelsen skett med elevstatistik från det naturvetenskapliga programmet och inte samtliga högskoleförberedande gymnasieprogram.

Finland

För de finländska betygssystem som förändrades skedde jämförelsen med hjälp av betygsvärden i antagningssystemets beståndsregister. Sökande med meriter från vissa finska betygssystem jämfördes med svenska sökande med högskoleförberedande examen i samma register.

Sökande med meriter från Finland antogs i höggrad till högskoleutbildning vt 2017 jämfört med sökande från Sverige och sökande totalt. Detta beror till stor del på att det finländska betygssystemet tidigare jämfördes med svenskt betygssystem med skala IG–MVG. Med de nya, reviderade omräkningstabellerna har resultatet förändrats och sökande med finländska meriter antas nu i lägre grad.

Figur 20. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år och sökande med finländska meriter med förändrad omräkningstabell.

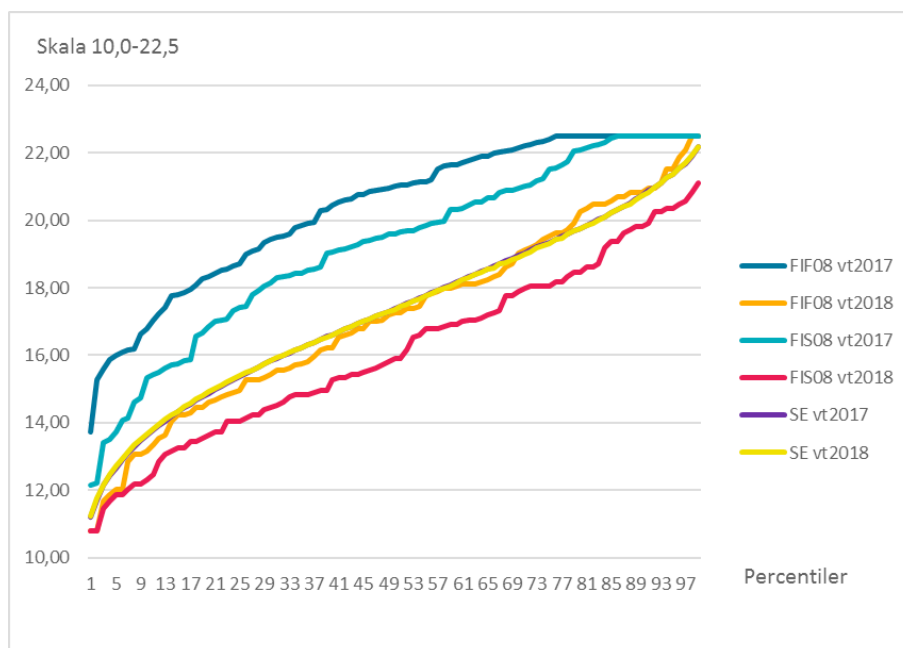

Figuren visar att den finländska betygsfördelningen låg mycket över den svenska fördelningen vt 2017 över hela skalan. Meritvärdesfördelningen är nu mer balanserad mot den svenska fördelningen.

Analysen för höstterminen 2017 visade att det främst är sökande med betyg från det senaste betygssystemet i Finland som uppvisar störst förändring.²⁷ Detta gäller även till vårterminen 2018. Sökande med examen från studieförberedande gymnasium från Finland får olika betygskoder i antagningssystemet beroende på om de har finska eller svenska som modersmål. Nedanstående figur visar hur de olika betygskoderna skiljer sig åt gällande meritfördelningen.

27. www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/rapporter/2017/uppdrag-om-uppfoljning-av-vardering-av-forandrade-skalar.pdf.

Figur 21. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år och sökande med finländska meriter med förändrad omräkningstabell och den senaste läroplanen uppdelat på svenska och finska som modersmål.

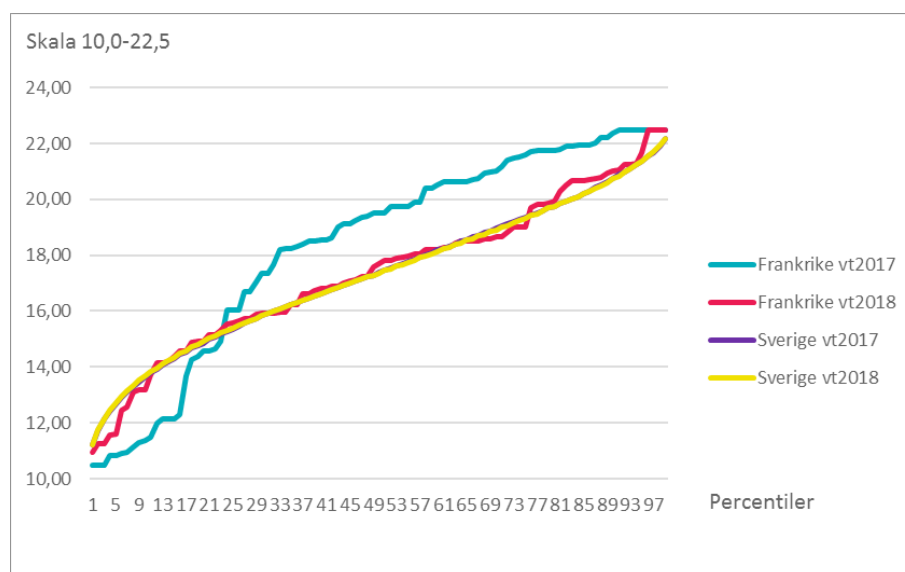
Figuren visar meritfördelningen för de betygskoders sökande som har finländska meriter. FIF08 är koden för de som har finska som undervisningsspråk, FIS08 är koden för de som har svenska som undervisningsspråk. Figuren visar att bägge betygskoderna hade fördelningar som låg mycket över den svenska fördelningen vt 2017. Till vårterminen 2018 ligger meritfördelningen för finska sökande med finska som undervisningsspråk mycket nära den svenska fördelningen medan fördelningen för finska sökande med svenska som undervisningsspråk ligger under den svenska fördelningen, dock ligger fördelningen närmare den svenska fördelningen än tidigare. Obalansen mellan de båda betygskoderna för samma betygssystem tyder på att omräkningen måste ses över. I nästa kapitel finns en djupare analys av den finska studieförberedande utbildningen.

Frankrike

För betyg från Frankrike användes betygsstatistik från Frankrike och elevstatistik från svenska elever med examen från högskoleförberedande program.

Resultatet bör tolkas med försiktighet eftersom det var färre än 100 sökande med meriter från Frankrike, till vårterminen 2018. Meritvärdesfördelningen för sökande med betyg från Frankrike ser lite annorlunda ut jämfört med tidigare fördelningar. Det gäller värden i den lägre delen av skalan.

Figur 22. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år, sökande med betyg från Frankrike.

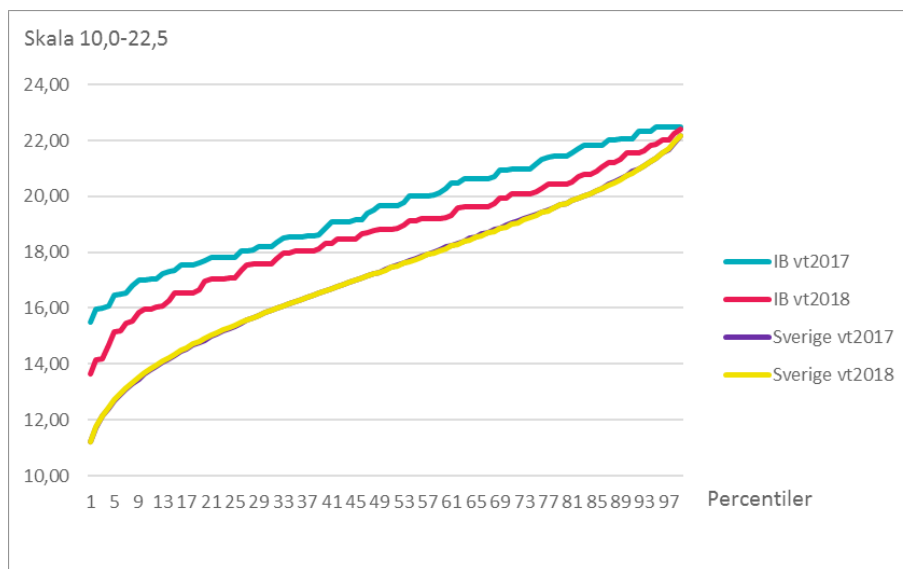

Av figuren går det att utläsa att meritvärdesfördelningen vt 2017 låg över den svenska fördelningen förutom fördelningen av meritvärden under 15. Vt 2018 är meritvärdesfördelningen betydligt mer balanserad mot den svenska fördelningen.

IB

IB, precis som EB, jämfördes med elevstatistik från elever med gymnasieexamen från naturvetenskapligt program.

Figur 23. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år, sökande med betyg från IB.

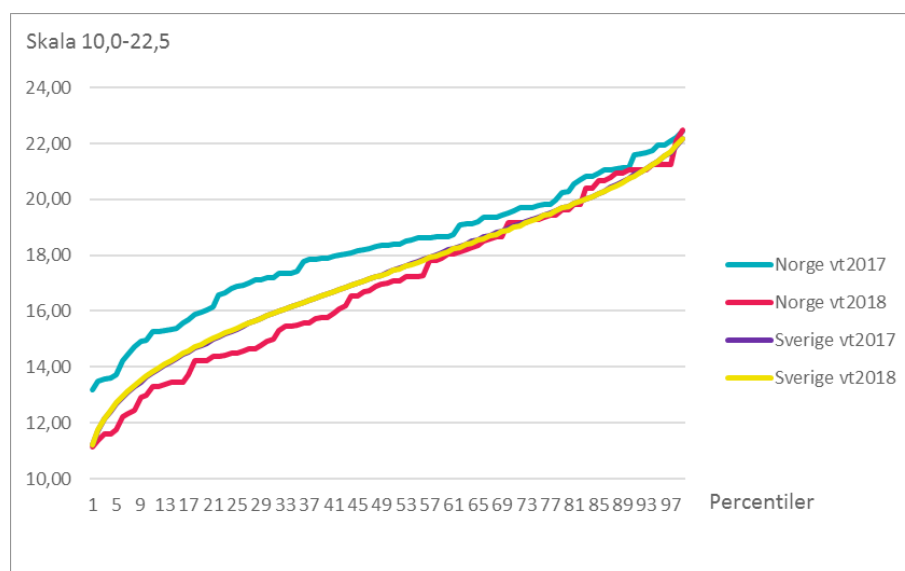
Figuren visar att sökande med betyg från IB låg jämt fördelat över den svenska fördelningen vt 2017. Efter förändringen ligger fördelningen fortfarande över den svenska meritvärdesfördelningen men något närmare. Att fördelningen fortfarande ligger över den svenska fördelningen är naturligt eftersom jämförelsen skett med elevstatistik från det naturvetenskapliga programmet och inte samtliga högskoleförberedande gymnasieprogram. Elever från naturvetenskapligt program har en högre andel med höga betyg jämfört med andra högskoleförberedande program och yrkesprogram.

Norge

För betyg från Norge användes elevstatistik från Norge och elevstatistik från svenska elever med examen från högskoleförberedande program.

Antalet sökande från Norge är färre än 200 personer. Precis som tidigare diagram visar, låg Norge över den svenska fördelningen vt 2017.

Figur 24. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år, sökande med meriter från Norge med förändrade omräkningstabeller.

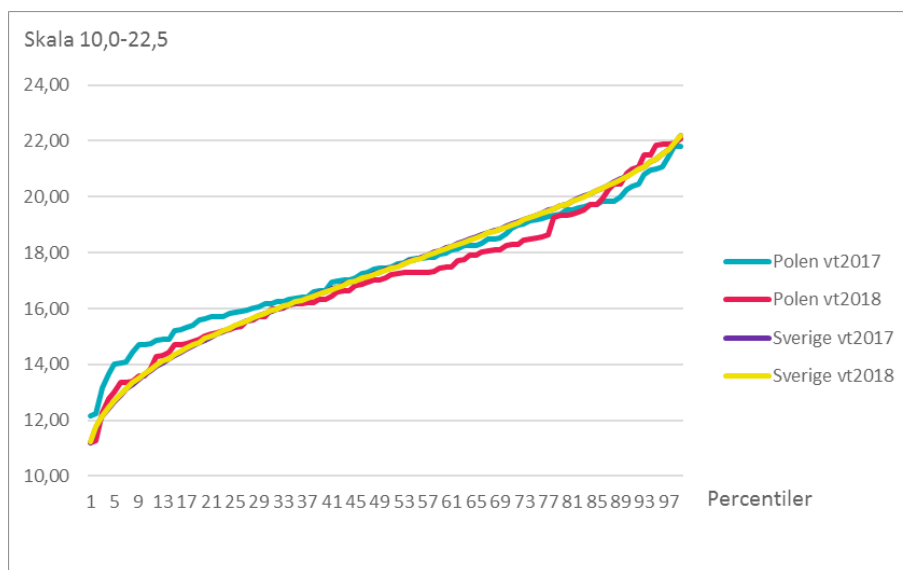
Som figuren visar låg Norges fördelning relativt nära den svenska fördelningen men fortfarande över. Vt 2018 har detta förändrats. Norges fördelning är nu nästan i balans med den svenska fördelningen men ligger lite under svenska skalan i de lägre percentilerna.

Polen

För de polska betygssystem som förändrades skedde jämförelsen med hjälp av betygsvärden i antagningssystemets beståndsregister. Sökande med meriter från vissa polska betygssystem jämfördes med svenska sökande med högskoleförberedande examen i samma register.

Till vårterminen 2018 är det färre än 200 sökande som har meriter från Polen. Polen uppvisar i BI en lite annan meritvärdesfördelning jämfört med tidigare jämförda länder.

Figur 25. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–22 år, sökande med meriter från Polen med förändrade omräkningstabeller.

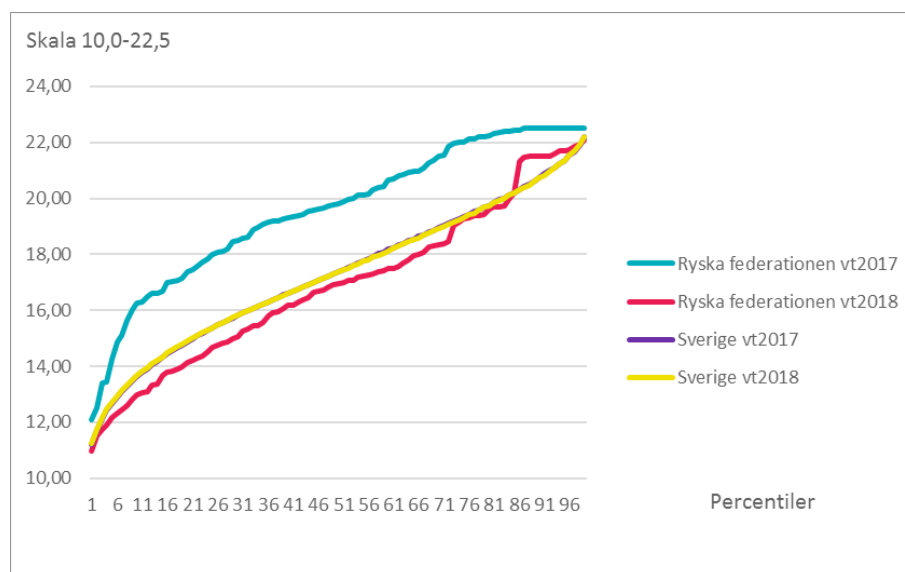

Polens meritfördelning är nästa helt i balans med den svenska fördelningen vt 2017 men ligger något över i de lägre percentilerna och något över i de översta percentilerna. Till vt 2018 är fördelningen helt balanserad i de lägre percentilerna, ligger något under i mitten av skalan och något över i de översta percentilerna. Till ht 2017 var inte den polska fördelningen i balans utan låg under den svenska fördelningen. Jämfört med hur fördelningen såg ut för ht 2017 ser fördelningen för Polen mer balanserad ut vt 2018 vilket visar på att dessa fördelningar inte är statiska utan förändrar sig beroende på vilka meritvärden de sökande har en viss termin. Det är därför viktigt att se över omräkningstabellerna regelbundet.

Ryska federationen

Betyg från Ryska federationen har tidigare inte haft någon skala men översynen visade att 15 procent av betygen i antagningssystemets beståndsregister hade maxbetyg, att jämföras med 0,3 procent av elever på högskoleförberedande program. Jämförelsen innebär att UHR behövde ta fram en egen omräkningstabell för Ryska federationen och anpassa det högsta betygsvärdet 5,00 till det svenska omräkningsvärdet 19,00 som högsta värde. Genom att sätta 19,00 som högsta värde kunde meritkompensationen fortfarande ge maximala värdet 2,5 för högsta betyg.²⁸

Figur 26. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år, meriter från Ryska federationen.

Figuren visar att meriter från Ryska federationen låg mycket över fördelningen av svenska betyg vt 2017. Vt 2018 ligger fördelningen mer balanserat även om den ligger under i merparten av percentilerna och lite över bland de översta percentilerna.

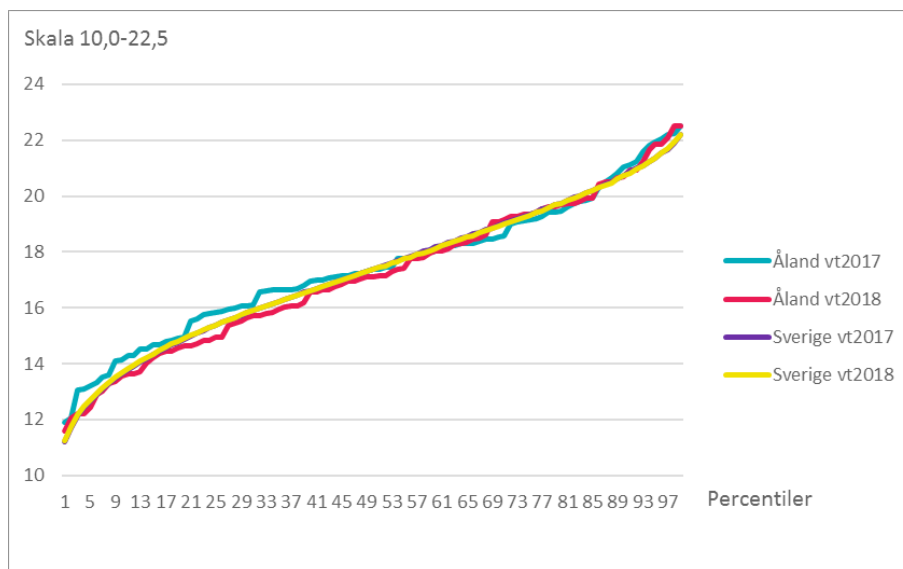
Då denna fördelning tidigare visat att den är topptung, det vill säga har en hög andel med maxbetyg är det viktigt att se över denna omräkningstabell framöver för att undersöka om den fortsätter ha samma utseende eller om fördelningen förändrat sig. Det är extra viktigt för de omräkningstabeller där UHR inte har tillgång till elevstatistik över betygsfördelningen från landet i fråga utan är beroende av antagningssystemets beståndsregister.

28. Sökande med utländska meriter, förutom IB och EB, får meritkompensation istället för meritpoäng. Meritkompensationen baseras på det omräknade betygsvärdet. För mer information, se UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:1) om grundläggande behörighet och urval.

Åland

För betyg från Åland användes betygsstatistik från Åland och elevstatistik från svenska elever med examen från högskoleförberedande program.

Figur 27. Fördelning av meritvärden i BI, svenska sökande 19–23 år, sökande med meriter från Åland med förändrad omräkningstabell.

Figuren visar att den åländska meritvärdesfördelningen i BI låg mycket jämn mot den svenska, men att den låg något över i de nedersta och översta percentilerna. Efter förändringen ligger fördelningen fortfarande jämn mot den svenska fördelningen men något under den svenska förutom i de översta percentilerna. Sökande från Åland har, som tidigare nämnts, dock antagits i högre utsträckning än svenska sökande vt 2018.

Finland – översikt och analys

I delrapporten konstaterade UHR att en djupare analys av det finländska betygssystemet behöver göras.²⁹

Sökande med gymnasiebetyg från Finland har antingen en studieförberedande gymnasieutbildning eller en yrkesförberedande utbildning (Grundexamen). Den följande sammanställningen behandlar enbart sökande med den studieförberedande gymnasieutbildningen. Dessa utgör det stora flertalet av de sökande. I antagningssystemet används betygskoderna FIFo8 för sökande som har finska som undervisningsspråk och FISo8 för sökande som har svenska som undervisningsspråk för den senaste läroplanen för detta betygssystem.

För att förklara utmaningarna med omräkning av finska betyg presenteras en översikt över gymnasieutbildningens betygsdokument samt betygsskalor och betygsättning. Eftersom utbildningen i Finland kan vara antingen finsk- eller svenskspråkig följer en beskrivning över skillnader i betyg mellan dessa samt över skillnader i sökandepopulation till universitets- och högskoleutbildning i Sverige mellan sökande från finsk- respektive svenskspråkig utbildning. Slutligen beskrivs hur de finska betygen omräknas till svensk betygsskala.

Gymnasiebetyg Finland

Den som fullgör studieförberedande gymnasieutbildning i Finland får två betygsdokument:

- Avgångsbetyg från gymnasiet
- Studentexamensbetyg

Den studieförberedande gymnasieutbildningen är baserad på kurser. Det finns obligatoriska kurser och fördjupade respektive tillämpade kurser. En fullständig gymnasieutbildning i ungdomsgymnasiet består av minst 75 kurser. Gymnasieutbildning kan också läsas vid vuxengymnasium. Läroplanen för vuxengymnasiet består av 44 kurser.

Gymnasiestudierna innebär också att eleven avlägger Studentexamen det vill säga genom examensprov i ett antal ämnen. Studentexamen avläggs normalt under gymnasieutbildningens sista terminer. Studentexamensnämnden är ansvarig myndighet för studentexamen.³⁰

Studentexamen ger behörighet till universitetsutbildning i Finland. Urval till universitetsutbildning baseras på studentexamen i kombination med resultatet av urvalsprov. Krav och poängsättning varierar mellan universitet

29. Se bilaga 1.

30. För mer information se: www.ylioppilastutkinto.fi/sv/

och utbildningar. Det finns ingen enhetlig metod för att beräkna betygsmedelvärde. Exempelvis beräknas en totalpoäng utifrån vilka vitsord och vilka prov den sökande har i Studentexamen samt resultat av urvalsprovet.

Vid ansökan till universitets- och högskolestudier i Sverige ligger både avgångsbetyget och studentexamensbetyget till grund för det medelvärde som omräknas enligt UHR:s föreskrifter.

Avgångsbetyg

Avgångsbetyget från gymnasiet utfärdas av gymnasieskolan. Av betyget framgår hur många kurser som eleven avslutat i varje ämne samt vilket betyg eleven fått i respektive ämne. I avgångsbetyget anges ämnesbetyg i skala 5–10. Betyget i respektive ämne är medeltalet av betygen i de obligatoriska och nationella fördjupade kurserna som eleven fullgjort i ämnet.

Studentexamensbetyg

Studentexamensbetyget utfärdas av Studentexamensnämnden efter genomförd studentexamen. Studentexamen består av minst 4 obligatoriska prov. Alla examinander ska avlägga provet i modersmål. Modersmålsprovet är vanligen finska eller svenska men finska respektive svenska som andraspråk förekommer. Modersmålsprovet kan också vara samiska men detta avläggs endast av enstaka elever.

Utöver provet i modersmål måste examinanden välja tre av följande:

- provet i det andra inhemska språket finska/svenska
- provet i främmande språk
- proven i matematik (lång eller kort lärokurs)
- prov i ett realämne d.v.s. religion (evangelisk-luthersk religion eller ortodox religion), livsåskådningskunskap, psykologi, filosofi, historia, samhällslära, fysik, kemi, biologi, geografi eller hälsokunskap

För de obligatoriska proven gäller alltså en begränsning av valmöjligheterna.

Den som avlägger studentexamen kan välja att också göra extra prov i fler ämnen än de fyra obligatoriska proven. Studentexamen ges 2 gånger per år (vår och höst). Eleven kan dela upp examen över tre på varandra efterföljande examenstillfällen.

Vitsord i studentexamen

Vitsorden som anges för respektive prov i studentexamen är följande (från högsta till lägsta betyg):

- laudatur
- eximia cum laude approbatur
- magna cum laude approbatur
- cum laude approbatur
- lubenter approbatur
- approbatur
- improbatur

Poängsättning av studentprov

Vitsordsfördelningen fördelas ungefärligt enligt nedanstående tabell. Efter bedömning av examen fastslås poänggränserna för respektive prov av Studentexamensnämnden särskilt för varje provomgång.

Tabell 1. Vitsordsfördelning av studentprov.

Vitsord	Förkortning	Andel
Laudatur	L	5 %
Eximia cum laude approbatur	E	15 %
Magna cum laude approbatur	M	20 %
Cum laude approbatur	C	24 %
Lubenter approbatur	B	20 %
Approbatur	A	11 %
Improbatur	I	5 %

Nedanstående tabell visar ett exempel på vitsordsfördelning. Tabellen gäller vitsordsfördelningen för proven i finska och svenska som modersmål våren 2016.

Tabell 2. Vitsordsfördelning för proven i modersmål våren 2016.

	L	E	M	C	B	A	I	Totalt antal examinander
Modersmål, finska								
Antal examinander	1 254	4 149	6 040	6 814	5 600	2 011	632	26 500
%	4,7	15,7	22,8	25,7	21,1	7,6	2,4	
Modersmål, svenska								
Antal examinander	111	303	400	510	429	265	109	2 127
%	5,2	14,2	18,8	24,0	20,2	12,5	5,1	

Prov i modersmålet

Provet består av två delprov:

- Provet i textkompetens. Fem uppgifter varav examinanden får skriva max tre). Poängtal för varje svar är mellan 0 till 6 poäng.
- Essäprovet. 12 uppgifter varav examinanden väljer en. Poäng 0–60 där poängsättning sker på 5-tal.

Vitsordet i provet erhålls genom viktning av poängen i de två proven. Poängtalet för provet i textkompetens multipliceras med tre. Resultatet läggs till poängen för essäprovet. Maxpoäng för provet i textkompetens är 54 poäng och för essäprovet 60. Den totala maxpoängen är alltså 114.

Prov i det andra inhemska språket

Det andra inhemska språket är finska eller svenska.

Provet ges i två svårighetsgrader utifrån medellång lärokurs respektive lång lärokurs. Provet i lång lärokurs bygger på A-lärokursen medan provet i medellång lärokurs bygger på B1-lärokursen. Den som avlägger examensprov

i andra inhemska språket kan välja svårighetsgrad oberoende av vilken lärokurs som eleven följt i ämnet under gymnasieutbildningen.

Språkproven i studentexamen består av hörförståelseprov och skriftligt prov. Maxpoäng i hörförståelseprovet är 90 och i det skriftliga provet 209.

Prov i främmande språk

Prov i främmande språk finns i två svårighetsgrader, nämligen prov som bygger på lång lärokurs respektive prov som bygger på kort lärokurs i språket. Lång lärokurs innebär att språket lästs i både grundskola och gymnasium medan kort lärokurs bygger på kursplanen för nybörjarspråk i gymnasiet.

Språkproven i studentexamen består av hörförståelseprov och skriftligt prov. Maxpoäng i hörförståelseprovet är 90 och i det skriftliga provet 209.

Prov i matematik

Provet i matematik ges i två svårighetsgrader nämligen prov som bygger på lång lärokurs respektive prov som bygger på kort lärokurs i matematik. Eleven kan välja prov oavsett vilken kurs hen valt att följa i gymnasiet.

Prov i realämnen

Proven i realämnena har olika maxpoäng för olika ämnen och poängen skiljer sig också åt beroende på om provet ges i pappersform eller digital form.

Pågående utveckling av studentexamen

Mellan 2016-2019 genomförs en digitalisering av studentexamen. Studentproven förs succesivt över från pappersformat till digital form. Alla prov skrivs i digital form från och med våren 2019.

Eftersom endast modersmål är obligatoriskt prov för alla förekommer en stor variation av kombinationer av studentprov. Vissa prov avläggs av relativt få examinander. Detta gör att det är svårt att jämföra resultaten i studentexamen. Det pågår därför ett arbete med att förbättra betygens d.v.s. vitsordens jämförbarhet. Syftet är att studentexamen i högre grad än idag ska kunna användas som urvalsinstrument vid ansökan till universitetsstudier i Finland.

Sökande med finsk- respektive svenskspråkig utbildning

Både finska och svenska är officiella språk i Finland och gymnasieutbildning ges på båda språken. År 2012 fanns totalt ca 107 000 elever inom den studieförberedande gymnasieutbildningen i Finland. Av dessa följde ca 99 000 finskspråkig utbildning medan ca 7 000 elever följde svenskspråkig utbildning.³¹

31. Årsbok för utbildningsstatistik 2014, Utbildningsstyrelsen.

Elever vid gymnasieskolor som avlagt studentexamen

Tabell 3. Elever vid gymnasieskolor som avlagt studentexamen.

År	Svenska som undervisningsspråk	Finska som undervisningsspråk
2016	2 065	25 846
2015	2 091	25 832
2014	2 071	26 928
2013	2 126	26 996
2012	2 066	27 019

Källa: Vipunen – Utbildningsförvaltningens statistiktjänst.

Andelen av de som avlägger studentexamen och som genomfört gymnasieutbildningen med svenska som undervisningsspråk är därmed cirka 8 procent.

Sökande till universitets- och högskoleutbildning i Sverige

Statistiken bygger på sökande med betyg enligt 2003 års läroplan och senare(d.v.s. betyg med avgångsår 2008 och framåt)³²

- Totalt antal sökande till höstterminen 2017
 - med finska som undervisningsspråk : 1 215 sökande
 - svenska som undervisningsspråk: 1 133 sökande
- Antal sökande till höstterminen 2017 och avgångsår 2017:
 - med finska som undervisningsspråk: 174 sökande
 - med svenska som undervisningsspråk: 193 sökande
- Totalt antal sökande till vårterminen 2018
 - med finska som undervisningsspråk: 644 sökande
 - med svenska som undervisningsspråk: 640 sökande
- Antal sökande till vårterminen 2018 och avgångsår 2017
 - med finska som undervisningsspråk: 64 sökande
 - med svenska som undervisningsspråk: 62 sökande

Om vi utgår från det totala antalet gymnasieelever i Finland, 107 000, utgör elever med svenska som undervisningsspråk cirka 6,5 procent av dessa.

Jämfört med antal sökande till universitets- och högskoleutbildning i Sverige utgör elever med svenska som undervisningsspråk cirka 48 procent av de sökande.

En årskull utgörs av cirka 2 100 elever som utexamineras från svenskspråkig gymnasieutbildning och 26 000 elever från finskspråkig gymnasieutbildning. Om vi jämför detta med antal sökande till universitets- och högskoleutbildning i Sverige ser vi att cirka 9 procent av eleverna vid svenskspråkig utbildning och 0,67 procent av eleverna vid finskspråkig utbildning söker sig till Sverige.

32. Statistik från antagningssystemet. Denna statistik kan skilja sig något från statistiken i statistikdatabasen eftersom antagningssystemet är dynamiskt till skillnad mot statistikdatabasen.

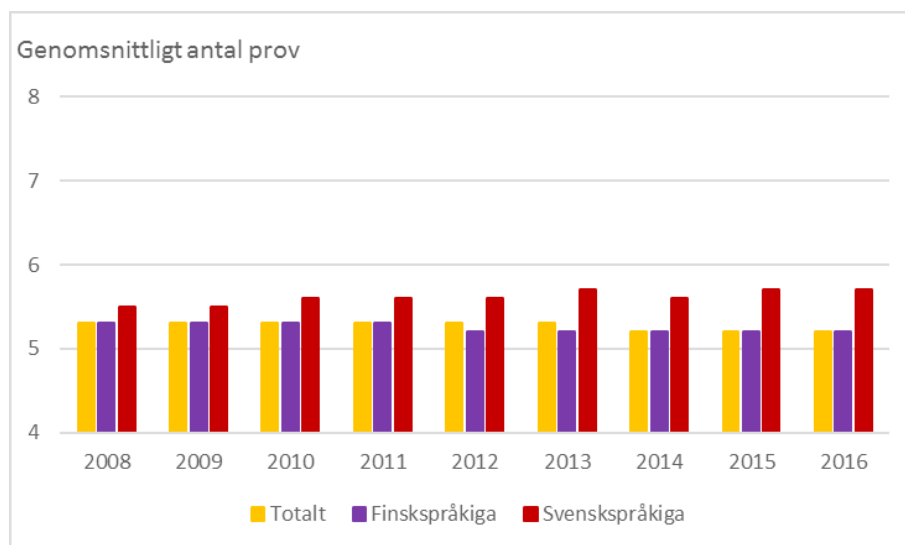
Skillnader i betyg mellan finsk- respektive svenskspråkig utbildning

Den svenskspråkiga respektive finskspråkiga utbildningen följer samma betygssystem. I följande avsnitt jämförs olika parametrar för att identifiera eventuella skillnader i betygsfördelningen. När det gäller studentexamen jämförs statistik från Studentexamensnämnden över hur många prov examinanderna väljer att avlägga samt poänggränser för olika vitsord i provet i modersmålet och provet i det andra inhemska språket.³³ Avgångsbetygen från gymnasieskolan ingår också i meritvärdet. För dem finns dock ingen nationell statistik över betygsfördelningen utan jämförelsen måste göras utifrån registrerade betyg i antagningssystemet NyA.

Antal avlagda prov i studentexamen

En mindre skillnad finns i antalet avlagda prov i examen. Som redan nämnts måste alla examinander avlägga minst 4 prov. Extra prov utöver dessa är frivilliga och valbara. I genomsnitt avlägger examinanderna, enligt statistik från Studentexamensnämnden, mellan 5–6 prov i studentexamen. De examinander som har svenska som undervisningsspråk avlägger i genomsnitt något fler prov än examinander med finska som undervisningsspråk, vilket illustreras av nedanstående tabell.³⁴

Figur 28. Genomsnittligt antal prov i studentexamen per examinander med finska respektive svenska som undervisningsspråk, 2008–2016.

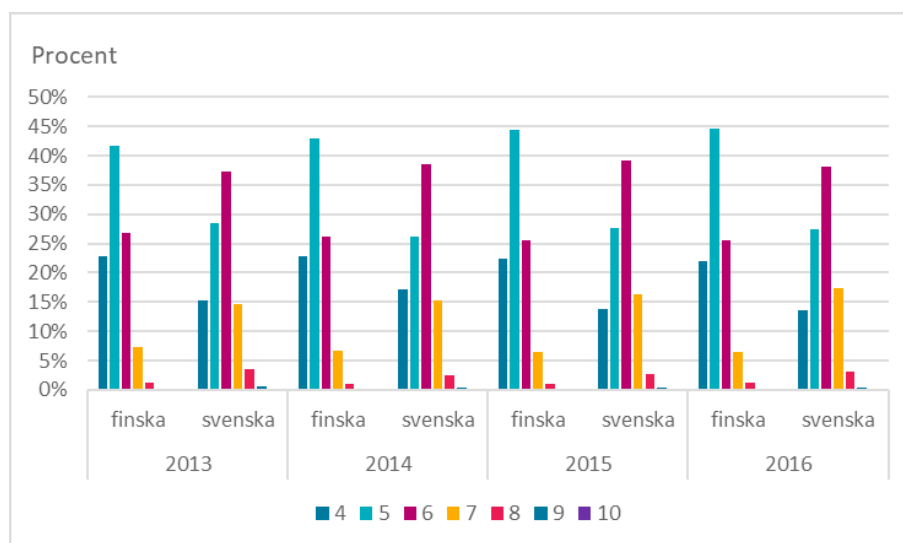
33. Studentexamensnämnden, statistiktabeller, www.ylioppilastutkinto.fi/sv/informationsservice/statistik/statistiktabeller

34. Studentexamensnämnden, statistiktabeller, www.ylioppilastutkinto.fi/sv/informationsservice/statistik/statistiktabeller

Tabellen nedan visar den procentuella fördelningen av antal prov för elever med finska respektive svenska som undervisningsspråk. Fördelningen av antal prov visar att en större andel av de examinander som har svenska som undervisningsspråk avlägger 6 eller fler prov i studentexamen.

Vid beräkning av medelvärde vid ansökan till universitets- och högskoleutbildning i Sverige, räknas de obligatoriska proven alltid med och extra prov endast om det är till fördel för den sökande (se avsnittet *Omräkning av betyg*). Fler prov än de obligatoriska kan alltså vara till fördel men inte till nackdel.

Figur 29. Fördelning av antal prov i studentexamen för examinander med finska respektive svenska som undervisningsspråk.

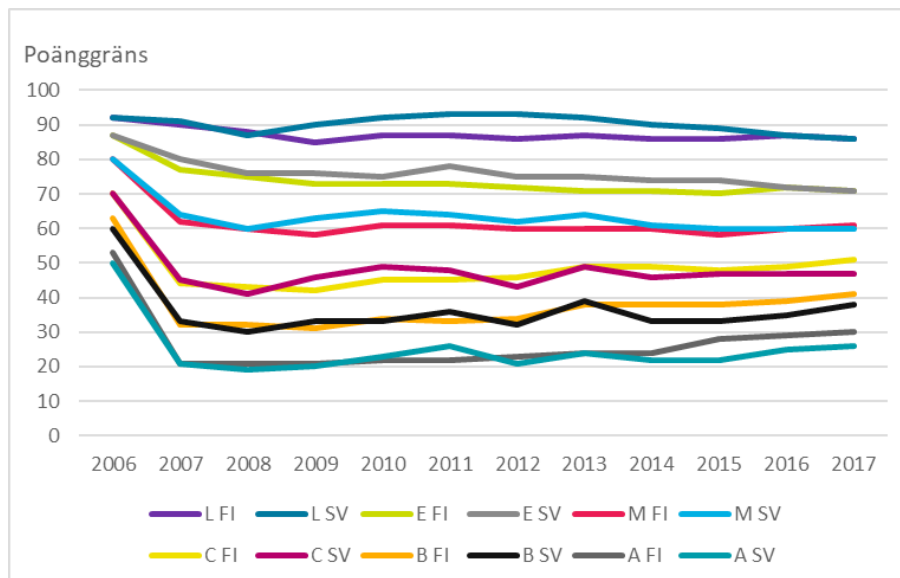

Prov i modersmålet

Provet i modersmålet är obligatoriskt. Provet i finska som modersmål skrivs av cirka 30 000 examinander per år medan provet i svenska som modersmål skrivs av cirka 2 500. Poänggränserna för de olika vitsorden visar endast små skillnader mellan de två proven med något högre gränser för provet i svenska. Figuren visar endast vårprov. Även höstprov förekommer.³⁵

35. Studentexamensnämnden, statistiktabeller, www.yliop/pilastutkinto.fi/sv/informationsservice/statistik/statistiktabeller

Figur 30. Poänggränser för prov i modersmålet, vårprov (finska resp. svenska), vitsord Laudator–Approbatur (L–A).

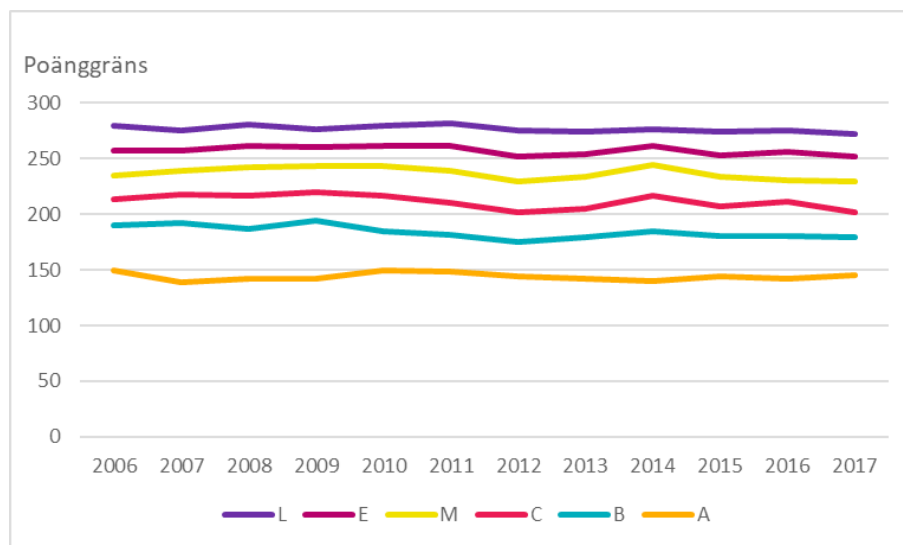

Prov i det andra inhemska språket

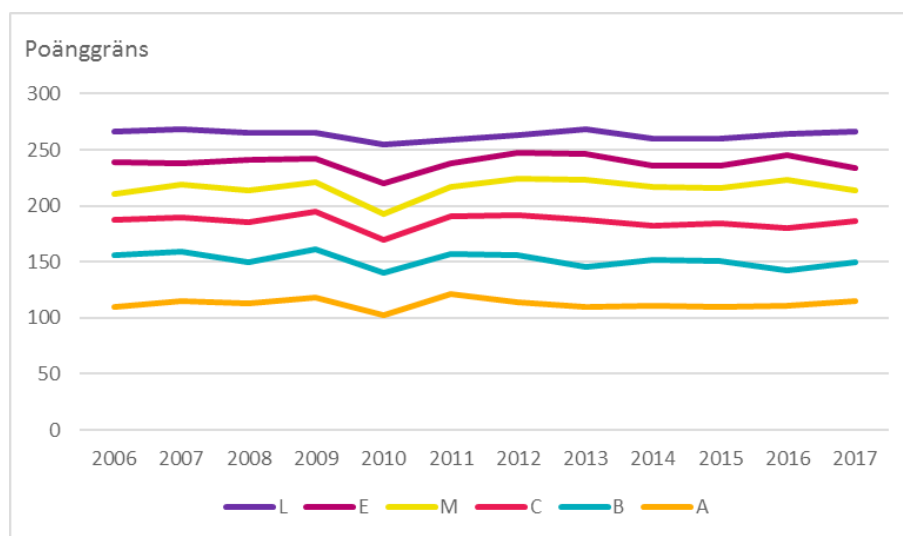
Provet i det andra inhemska språket finns, som tidigare nämnts, i två svårighetsgrader: medellång lärokurs respektive lång lärokurs. Av dem som avlägger prov i svenska som det andra inhemska språket väljer det stora flertalet provet i medellång lärokurs, alltså den lägre svårighetsgraden. År 2017 var cirka 13 000 anmälda till provet i medellång lärokurs och cirka 1 600 till provet i lång kurs. Av dem som har finska som det andra inhemska språket väljer flertalet provet i lång lärokurs, den högre svårighetsgraden. År 2017 var cirka 1 900 anmälda till provet i lång lärokurs jämfört med cirka 490 till provet i medellång lärokurs. Figurerna visar poänggränserna för vårprov. Höstprov förekommer också.³⁶

36. Studentexamensnämnden, statistiktabeller,
www.ylioppilastutkinto.fi/sv/informationsservice/statistik/statistiktabeller

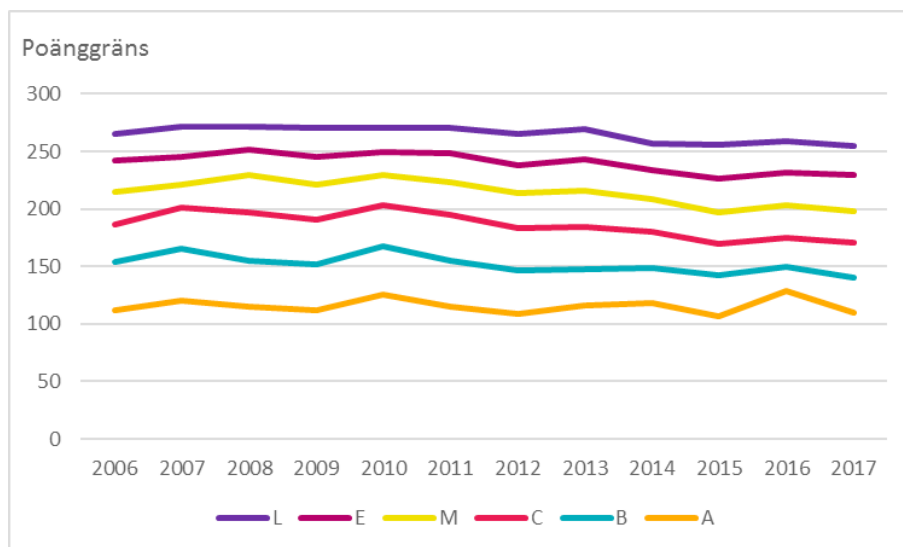
Figur 31. Poänggränser för prov i finska lång lärokurs, vårprov L–A.

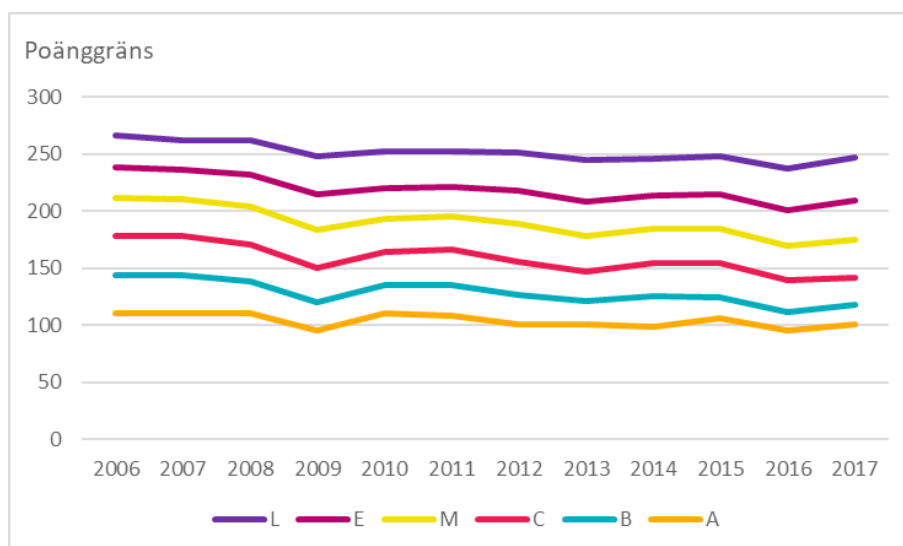
Figur 32. Poänggränser för prov i finska medellång lärokurs, vårprov L–A.

Figur 33. Poänggränser för prov i svenska lång lärokurs, vårprov L–A.

Figur 34. Poänggränser för prov i svenska medellång lärokurs, vårprov L–A.

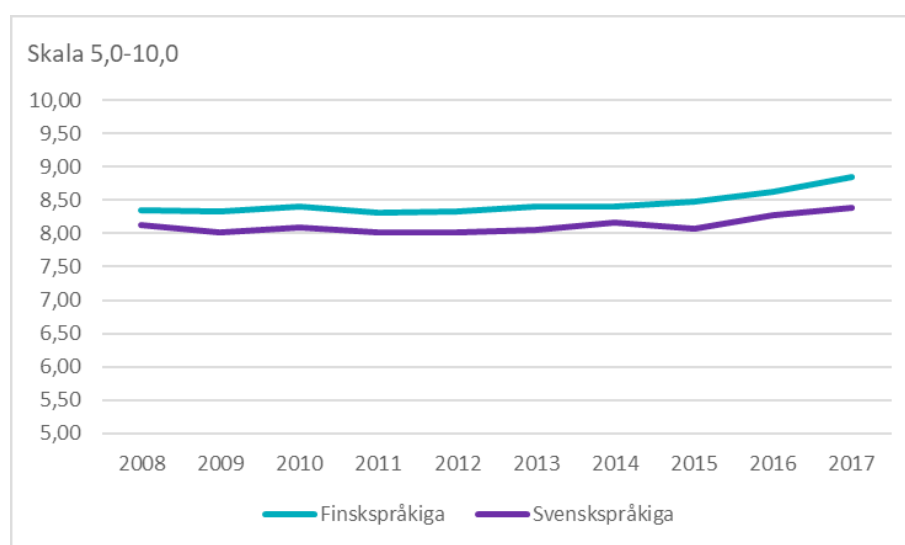

Avgångsbetyg

Förutom vitsorden i studentexamen grundas meritvärdet på avgångsbetyget från gymnasieskolan. Någon nationell statistik över betygsfördelning i avgångsbetygen föreligger inte. Jämförelsen baseras därför på registrerade betyg i antagningssystemet NyA.³⁷

En enkel jämförelse över det genomsnittliga betygsmedelvärdet i skala 5–10 per avgångsår för sökande med avgångsbetyg från finsk- respektive svenskspråkig utbildning visar att sökande med betyg från finskspråkigt gymnasiebetyg har ett genomsnittligt betygsmedelvärde som ligger mellan 0,22 till 0,47 poäng över dem med betyg från svenskspråkig gymnasieutbildning.

Figur 35. Fördelning av medelvärden i avgångsbetyg från sökande med examen från studieförberedande gymnasium i Finland.

Omräkning av betyg

Vid ansökan till universitets- och högskoleutbildning räknas de finska gymnasiebetygen om till svensk betygsskala. Omräkning av avgångsbetyg och studentexamen till betygsskala 10–20 regleras i UHR:s föreskrifter (UHRFS 2017:2).

Omräkning grundas på ett medelvärde som beräknas dels på avgångsbetyget från gymnasieskolan dels på vitsorden i studentexamensbetyget.

Först beräknas ett medelvärde av samtliga betyg i avgångsbetyget. Vitsorden i studentexamen omvandlas var för sig till ett siffervärde mellan 5 och 10, det vill säga i samma skala som avgångsbetyget. Omräkningsvärdet påverkas inte av vilka prov som ingår i examen. Provet i lång lärokurs i matematik ger inte exempelvis inte högre poäng än provet i kort lärokurs i samma ämne.

37. Statistik från antagningssystemet. Denna statistik kan skilja sig något från statistiken i statistikdatabasen eftersom antagningssystemet är dynamiskt till skillnad mot statistikdatabasen.

Vitsorden i de fyra obligatoriska proven räknas alltid med. Vitsord i extra prov räknas med om det är till fördel för den sökande. Det är alltså aldrig till sökandes nackdel att ha fler prov än de obligatoriska.

Vitsorden i studentexamensbetyget väger därmed tyngre jämfört med avgångsbetyget.

Äldre gymnasiebetyg (t.o.m. 1995) meritvärderas på ett annat sätt. Det beror på att man i dessa fall använder det angivna allmänna vitsordet som då angavs i studentexamensbetyget.

Studentexamens betydelse för det slutliga medelvärdet

Den modell som används vid omräkning (se ovan) av finska gymnasiebetyg innebär att vitsorden i studentexamen får lika stor vikt som avgångsbetygets medelvärde. Vitsorden i studentexamen kan alltså göra stor skillnad för det slutliga medelvärdet. Resultatet i studentexamen kan påverka medelvärdet både positivt och negativt.

Vid en jämförelse mellan avgångsbetygets medelvärde och det medelvärde som innefattar både avgångsbetyget och vitsorden i studentexamen framgår att för såväl finskspråkiga som svenskspråkiga är skillnaderna likartade. För ungefär 57 procent av de sökande skiljer sig medelvärdet upp till 1 poäng uppåt eller nedåt. I genomsnitt skiljer sig de två medelvärdena 0,37 poäng för sökande med betyg från finskspråkig utbildning och 0,35 poäng för sökande med betyg från svenskspråkig utbildning. För enstaka sökande handlar det naturligtvis om större skillnader.

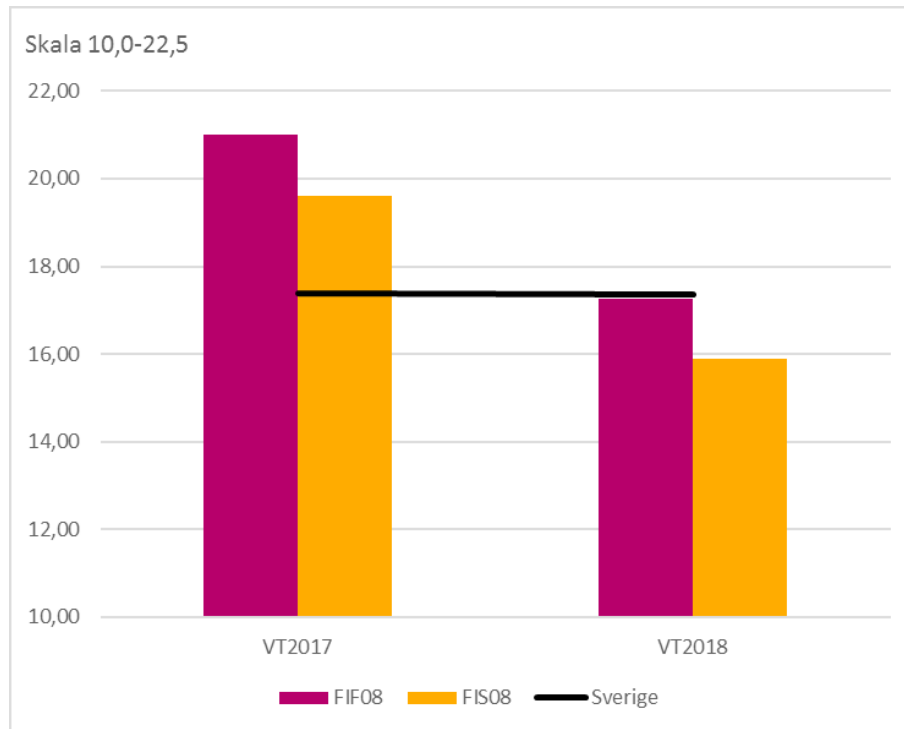
Totalt sett verkar det inte föreligga någon större skillnad i vitsordens betydelse mellan sökande från svenskspråkig respektive finskspråkig gymnasieutbildning.

Förslag till vidare analys

Som beskrivits tidigare är det ungefär lika många sökande med finska meriter med svenska respektive finska som undervisningsspråk som söker till högskoleutbildning i Sverige. Sökande med svenska som undervisningsspråk utgör en minoritet av alla elever som erhåller en studentexamen i Finland. Detta innebär att det är en betydligt större andel med svenska som undervisningsspråk som söker till högskoleutbildning jämfört med sökande med finska som undervisningsspråk.

Vid jämförelsen med svenska sökande med högskoleförberedande examen jämfördes sökande med finska meriter som en grupp för varje läroplan eftersom de tillhör samma betygssystem. Analysen av meritvärdesfördelningen visar dock att meritvärdesfördelningen skiljer sig mellan finska sökande med finska som undervisningsspråk och svenska som undervisningsspråk. De som har finska som undervisningsspråk ligger efter förändringen av omräkningstabellerna närmare den svenska meritfördelningen medan sökande med svenska som undervisningsspråk ligger under den svenska meritfördelningen. Som framgår av figuren nedan uppvisar även medianvärdena på skillnader beroende på undervisningsspråk.

Figur 36. Medianvärdet för meritvärden i BI vid första urvalet bland sökande med finska meriter med olika undervisningsspråk och meriter från svenska sökande 19–23 år.

FIF08 är koden för de som har finska som undervisningsspråk, FIS08 är koden för de som har svenska som undervisningsspråk. Vt 2017 hade sökande med finska som undervisningsspråk 21,00 i medianvärde medan sökande med svenska som undervisningsspråk hade 19,60. För sökande med svenska meriter var motsvarande värde 17,39. Till vt 2018 har medianvärdet sjunkit för alla grupper i figuren. Svenska sökande hade till vt 2018 ett medianvärde på 17,36, sökande med finska som undervisningsspråk hade 17,25 medan finska sökande med svenska som undervisningsspråk hade 15,90.

Figuren visar att finska sökande med svenska som undervisningsspråk har lägre medianvärde jämfört med sökande med finska som undervisningsspråk både före och efter förändringen av omräkningstabellerna trots att det är samma betygssystem. Det tyder på att sökandepopulationen skiljer sig åt. En fördjupad analys av detta betygssystem behöver därför ske.

Referenser

Antagningsstatistik från första urvalet ht 2017 ur UHR:s statistikdatabas.

Antagningsstatistik från första urvalet vt 2018 ur UHR:s statistikdatabas.

Årsbok för utbildningsstatistik 2014, Utbildningsstyrelsen.

Vipunen – Utbildningsförvaltningens statistiktjänst.

Studentexamensnämnden, statistiktabeller.

Statistik ur antagningssystemet NyA.

Uppföljning av värdering av förändrade skalor, delrapport antagning ht 2017 samt första urval vt 2018.

Utbildning, utbyte och utveckling – för alla som vill vidare

Universitets- och högskolerådet, UHR, är en statlig myndighet med ett brett uppdrag inom utbildningsområdet. Vi finns i Stockholm och i Visby.

- Vi samordnar antagningen till högskolor och universitet.
- Vi erbjuder möjligheter till internationellt utbyte, kompetensutveckling och praktik utomlands för studenter och personal inom utbildningssektorn.
- Vi ger stöd och information till alla som vill läsa vidare på universitet eller högskola.
- Vi förvaltar och utvecklar IT-system på uppdrag av universitet och högskolor.
- Vi bedömer utländska utbildningar så att personer med en utländsk examen kan söka jobb eller söka en högre utbildning i Sverige.
- Vi arbetar för en breddad rekrytering till högskolan och för att motverka diskriminering inom högskolan.
- Vi ansvarar för högskoleprovet.

